OBČINA JESENICE

Cesta železarjev 6, 4270 Jesenice
T: 04 58 69 200
E: obcina.jesenice@jesenice.si
www.jesenice.si

Poročilo

ANALIZA STANJA S PODROČJA SOCIALNEGA VARSTVA V OBČINI JESENICE ZA LETO 2020

Jesenice, junij 2021

KAZALO

1 UVOD 1
2 POROČILA IZVAJALCEV 1
2.1 CENTER ZA SOCIALNO DELO GORENJSKA ENOTA JESENICE 1
2.2 ZAVOD RS ZA ZAPOSLOVANJE 9
2.3 DOM UPOKOJENCEV DR. FRANCETA BERGELJA 9
2.4 DRUŠTVO ŽAREK 11
2.5 DRUŠTVO DIABETIKOV JESENICE 15
2.6 VARSTVENO DELOVNI CENTER JESENICE (ENOTA CUDV RADOVLJICA) 16
2.7 ZDRAVSTVENI DOM JESENICE – ZDRAVSTVENO VZGOJNI CENTER 18
2.8 OSNOVNA ŠOLA PREŽIHOVEGA VORANCA JESENICE 19
2.9 OSNOVNA ŠOLA POLDETA STRAŽIŠARJA 20
2.10 VRTEC JESENICE 22
2.11 VZGON DRUŠTVO ZA PSIHOLOŠKO RAVNOVESJE, KVALITETNE ODNOSE, USPEŠNO VZGOJO IN USTVARJALNOST 23
2.12 REPUBLIKA SLOVENIJA, MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE, POLICIJSKA POSTAJA JESENICE 24
2.13 OSNOVNA ŠOLA KOROŠKA BELA 25
2.14 OBMOČNO ZDRUŽENJE RDEČEGA KRIŽA JESENICE 27
2.15 DRUŠTVO UPOKOJENCEV JESENICE 28
2.16 LJUDSKA UNIVERZA JESENICE 31
3 PREGLED VIŠINE NAMENSKIH SREDSTEV V PRORAČUNU OBČINE JESENICE V OBDOBJU 2007 - 2021 32

1 UVOD

Na območju občine Jesenice že vrsto let potekajo organizirana delovna srečanja, kjer se (poleg rednega medinstitucionalnega strokovnega sodelovanja pri obravnavi in reševanju problematike) zagotavlja medsebojno sodelovanje med izvajalci javnih služb in humanitarnimi oz. ostalimi nevladnimi organizacijami.
Prvo širše delovno srečanje izvajalcev socialnovarstvenih storitev in javnih pooblastil je bilo na pobudo Centra za socialno delo Jesenice in v sodelovanju z Občino Jesenice organizirano dne 24. 1. 2013, namen srečanja pa je bil pregled in osvetlitev socialnovarstvene dejavnosti in predstavitev programov posameznih organizacij, zaznavanje morebitnih novih pojavov, težav in trendov ter stisk občanov. Na omenjenem srečanju je bila tudi podana ocena potreb po reševanju težav oziroma iskanje novih idej in možnosti ter dogovarjanje o poti skupnega sodelovanja v dobrobit občanov, še posebej tistih posameznikov in ranljivih skupin, ki so pomoči najbolj potrebni.
Občina Jesenice je na podlagi pobude, sprejete na omenjenem srečanju, pristopila k sestavi posebne delovne skupine (Sklep o imenovanju delovne skupine za koordinacijo aktivnosti na področju socialnega varstva v občini Jesenice, št. 122-17/2013-19 z dne 19. 4. 2013, trenutno pa je zaradi spremembe sestave zaradi prenehanja funkcij določenih članov v inštitucijah, ki so jo predstavljali, v veljavi Sklep št. 122-17/2013-119 z dne 7. 8. 2019 s Sklepom 122-17/2013-140 z dne 29. 3. 2021), z namenom pokrivanja oziroma koordiniranja aktivnosti na področju socialnega varstva, pomembno aktivnost pa predstavlja tudi redno letno srečanje izvajalcev socialno varstvenih storitev in javnih pooblastil s predstavniki javnih zavodov, humanitarnih organizacij in društev, ki se pri svojem delu neposredno srečujejo z reševanjem socialne in tudi zdravstvene problematike prebivalcev občine Jesenice.
Na letošnjem srečanju, ki je potekalo dne 13. 5. 2021, smo pregledali socialnovarstvene dejavnosti in programe posameznih organizacij s poudarkom na potrebnih prilagoditvah zaradi novih pojavov, težav in trendov ter stisk občanov, na katere je v zadnjem letu močno vplival pojav razglašene epidemije nalezljive bolezni COVID-19, kar vključuje tudi tokratno poročilo, ki so ga pripravili izvajalci socialno varstvenih storitev in javnih pooblastil, ki delujejo na območju občine Jesenice.

2 POROČILA IZVAJALCEV

2.1 CENTER ZA SOCIALNO DELO GORENJSKA ENOTA JESENICE

Center za socialno delo (CSD) je javni socialnovarstveni zavod, ki zagotavlja strokovno pomoč in nujne materialne vire posameznikom, družinam in posebnim skupinam prebivalstva, da odkrijejo in razvijajo lastne sposobnosti za aktiven izhod iz kriznih življenjskih razmer. Na področju socialnega varstva zagotavlja materialno varnost, strokovno podporo in pomoč pri zadovoljevanju osebnih in socialnih potreb, socialno preventivo ter skupnostne akcije za zaščito socialno najranljivejših na lokalnem nivoju. CSD je stičišče izvajalcev socialnovarstvenih storitev, usmerjeno v razvoj dejavnosti, z namenom dostopnega in usklajenega delovanja v smeri preprečevanja in odpravljanja socialnih stisk.
Center za socialno delo Gorenjska Enota Jesenice (enota CSD) je od reorganizacije s 1.10.2018 ena od petih enot CSD Gorenjska. CSD Gorenjska ima svoj sedež v Kranju kjer ima organizirano:
skupno splošno službo, skupno strokovno službo in službo za odločanje o pravicah iz javnih sredstev. Skupna splošna služba opravlja administrativne, kadrovsko – pravne, finančno – računovodske ter tehnično – vzdrževalne naloge.
Na enotah centra za socialno delo se izvajajo socialno varstvene storitve, javna pooblastila in naloge, ki jih centrom za socialno delo nalagajo drugi predpisi, ter naloge in socialnovarstveni programi, pomembne za občino in za sodelovanje z nevladnimi organizacijami, razen tistih, ki se izvajajo na sedežu centra, vodijo se postopki o pravicah iz javnih sredstev (mešane in mesečne pravice).

Retrospektivni pogled zadnjih nekaj let, ki je delovanje CSD močno zaznamovalo in pretreslo: leto 2019 je bilo tako kot za ostale CSD prvo celo leto po reorganizaciji oktobra 2018 in leto velikih sprememb, ko smo se privajali na novo organizacijsko strukturo, ki jo je prinesla reorganizacija, v aprilu 2019 se je pričel uporabljati Družinski zakonik in v maju 2019 uvedel informacijski sistem za dokumentno gradivo Krpan.

Leto 2020 je prineslo nove spremembe, ki so zaznamovale celotno družbo. Svetovna razsežnost in nepričakovana kriza zardi epidemije COVID 19 nam je vsilila velike spremembe in prilagoditve, omejila medsebojne stike in način komunikacije. V CSD smo ob razglasitvi prve epidemije marca 2020, v skladu z usmeritvami Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in drugih pristojnih ministrstev, sprejeli vse preventivne ukrepe in se jim prilagajali. Spremenila se je organizacija in način dela, zahtevalo je hitre prilagoditve in načine delovanja, inovativne pristope.

Proces reorganizacije CSD še vedno ni izveden v celoti, saj do informativnega izračuna uveljavljanja materialnih pravic tudi v letu 2020 ni prišlo, prav tako niso nadgrajene in posodobljene podatkovne baze (baza socialnih podatkov (BSP), informacijski sistem (IS CSD), Krpan)

CSD tudi v minulem letu ni uspelo urediti neoviranega dostopa za gibalno ovirane v prostore enote Jesenice. Prostori v katerih deluje center so v solastništvu družbe SIJ Acroni d.o.o. Družba prostore že dlje časa poskuša prodati zaradi česar nima interesa vlagati sredstva v investicije objekta.

<u>Ob hitrem pogledu na leto 2020 lahko izpostavimo:</u>

- redno dejavnost in dodatne programe ter naloge smo izvajali na prilagojen način (preko razpoložljivih komunikacijskih sredstev- telefoni, e-pošta, on-line), nujne naloge smo izvajali nespremenjeno;
- poglobljeno je bilo sodelovanje s civilno zaščito in Rdečim križem;
- v 1. valu epidemije (13.3.2021) ko so se zaprle šole so mnogi naši uporabniki ostali brez zagotovljenega toplega obroka, kar je mnoge pahnilo v stiske. Skupaj s CZ in RK smo uspeli pritegniti gostince lokalnega okolja (Restavracija Chili, Domino), ki so bili pripravljeni zagotavljati nekaj brezplačnih toplih obrokov dnevno za najranljivejše. Skupaj z RK smo pripravili protokol sodelovanja in v izjemno kratkem času uspeli zagotoviti prejemaje toplih obrokov in spremljati potek izvajanja. Prav tako smo bili v stalnem stiku z CZ in bili pozorni na najbolj ranljive skupine občanov, najbolj materialno šibkim so bili dostavljeni paketi hrane ter zagotovljene druge osnovne dobrine in pogoji za življenje;
- opažali smo razlike tako v odzivanju, ravnanju ljudi med 1., 2. in 3. valom. Temu primerno smo se v kar največji možni meri odzivali na potrebe ljudi in prilagajali načine svojega delovanja, vzpostavili smo tudi telefonsko številko za nudenje psihosocialne pomoči;
- obseg dela: že v 1. valu je bilo na nekaterih področjih zaznati povečan obseg dela (predvsem ZUPJS), v 2. valu povečan na več področjih, težave ljudi so se spremenile, v 3. valu, ki še traja, so posledice vse bolj izrazite, pred nami je obdobje, ki bo tudi za naše delo izziv;
- v primerjavi s preteklimi leti pred reorganizacijo in velikimi posegi v delovanje CSD, v letu 2020 beležimo večjo fluktuacijo in izgorevanje kadra, enota CSD je kadrovsko podhranjena;
- močno okrnjena izobraževanja in druge aktivnosti v smislu skrbi za zaposlene in njihovo zdravje;
- pri izvajanju svoje dejavnosti smo opažali vse več materialno ogroženih, ki jih pred epidemijo nismo poznali (upokojenci, družine z minimalnimi plačami, novi občani v materialnih stiskah zaradi zaprtja države in dejavnosti);
- izvajanje pomoči uporabnikom je bilo močno oteženo zaradi težje dostopnosti do programov zdravljenja in urejanja;
- mnoge družine so se znašle v hudih stiskah zaradi zaprtja vzgojno izobraževalnih in varstvenih ustanov, okrnjenega delovanja drugih institucij (npr. sodišč);
- pozornost smo usmerili tudi na ozaveščanje ljudi (tudi zaposlenih) in upoštevanje ukrepov za preprečevanje širjenja okužbe;
- redno smo spremljali odloke države in se temu primerno odzivali in fleksibilno prilagajali organizacijo delovanja. Poskusili smo tudi z delom od doma, vendar le to ni bilo učinkovito, zato smo ob ustreznih varnostnih pogojih delo opravljali na enoti CSD;

Demografski podatki 2020/2019

vir: http://pxweb.stat.si/pxweb/

demografska struktura 2020 / 2019						
	UE	regija	Občina Jesenice	Občina Kr. Gora	Občina Žirov.	RS
št. Prebivalcev državl.+ tujci 2020	31.534	207.842	21.519	5.590	4.425	2.100.126
št. Prebivalcev državl.+ tujci 2019	30.758	205.717	21.168	5.206	4.384	2.089.310
delež tujcev 2020	10	7,2	13,4	3,9	1,7	7,7
delež tujcev 2019	8,7	6,5	11,5	3,4	1,5	7,1
delež starejših nad 65 let leto 2020	21,6	20,5	20,9	27,4	23	20,5
delež starejših nad 65 let leto 2019	22,14	20,2	20,51	26,31	22,96	20,02
delež star.nad 80 let (2020)	6	5,8	5	7,3	6,3	5,5
delež star.nad 80 let (2019)	5,58	5,67	4,97	7,68	6,02	5,37
stopnja brezposelnosti november 2020	7,1	6,4	7,7	6	5,4	8,6
stopnja brezposelnosti november 2019	5	5	5,1	5,4	4,1	7,4

Trendi – izzivi sedanjosti in prihodnosti

- epidemija še traja;
- visok delež tujcev, ki vsako leto še narašča, v občini Jesenice močno nad poprečjem v RS (Občina Jesenice 13,4 %, v RS 7,7);
- težje zaposljivi ljudje (še dodatno izgubljajo možnost za socialno vključenost);
- visoka starostna struktura starejših nad 65 let, (v vseh treh občinah nad poprečjem v RS);
- izobrazbena raven prebivalstva izrazito pod poprečjem RS;
- odhajanje mladih iz Jesenic;
- na našem območju sobivajo ljudje različnih kultur in narodnosti;
- Posledice epidemije se že odražajo pri našem delu (porast duševnih motenj, poglabljanje razdiralnih družinskih odnosov, nasilje);
- pomanjkanje vzporednih služb za podporo družini;
- nižji življenjski standard, priseljevanje, bivanjska problematika;
- naraščanje drugih oblik asocialnega vedenja in neprilagodljivega vedenja.

Izstopajoči podatki na posameznih področjih dela CSD v letu 2020, primerjava 2020/2019

- Od 15.4.2019 je v uporabi Družinski zakonik (ZZZDR prenehal veljati), v veljavo je stopil tudi ZNP-1. Pristojnost odločanja v zadevah razmerij med starši in otroki v večini prenesena na sodišča. CSD je

specifičen pomočnik sodišču, podaja predloge, mnenja v postopkih za varstvo koristi otrok. Postopki v družinskih zadevah bi morali potekati čim hitreje, vendar se večkrat vlečejo zelo dolgo. Sodišče ima do CSD zelo visoka pričakovanja. Velik problem je pomankanje izvedencev;

- na področju statusnih razmerij (svetovanje paru, predhodno svetovanje ob prenehanju skupnosti, razvez,…) v let 2020 beležimo 52 % porast predhodnih svetovanj (varstvo in vzgoja, stiki, preživljanje);
- v okviru pomoči pri varstvu otrokovih koristi v sodnih postopkih, ko CSD podaja mnenja smo v letu 2020 beležili 8 % zmanjšanje. Menimo, da je razlog v tem, da v določenih obdobjih sodišča zaradi epidemije niso delovala, narokov niso razpisovali, roki niso tekli;
- na področju preprečevanje nasilja v družini: ko so žrtve odrasli (otroci posredne žrtve) se na Gorenjskem beleži upad, edino na naši enoti porast (v primerjavi z letom 2019 80 %, 36 primerov). V zadevah ko so otroci neposredne žrtve je v letu 2020 zaznan upad. Vodili smo postopke ugotavljanja ogroženosti za 142 otrok iz 92 družin. Menimo, da zmanjšanje lahko pripisujemo dejstvu, da so bile šole in vrtci zaprti in pedagoški delavci, ki so v največkrat tisti, ki zaznajo nasilje, niso bili v stiku z otroci in ogroženosti otrok niso mogli zaznati. Na Jesenicah je bil 8 krat izrečen ukrep prepovedi približevanja (enako kot Kranj), največ kršitev se beleži ravno na območju Jesenic;
- V letu 2020 je bilo 10 otrok v zavodskem varstvu, 8 otrok v rejništvu, 1 v varstvu in vzgoji pri drugi osebi, enega otroka smo po odvzemu starševske skrbi staršema namestili v posvojiteljsko družino, za 4 otroke smo na podlagi izdane začasne odredbe sodišča zaradi ogroženosti izvajali stike pod nadzorom, speljali smo 1 nujni odvzem otroka, za 7 staršev smo izvajali ukrep nadzora nad izvajanjem starševske skrbi;
- V letu 2021 se že zaznava trend porasta postopkov ugotavljanja ogroženosti otrok;
- Vse več je kompleksnih in izredno zahtevnih zadev (močni partnerski konflikti in s tem povezano tveganje za ogroženost otrok);
- Obravnava otrok in mladostnikov: na naši enoti zaznan porast obravnav otrok s težavami v odraščanju (15 %), po drugih enotah ni bilo porasta.

  Primerjalno glede na število prebivalcev drugih enot na Gorenjskem, je stanje vodenih zadev na področju varstva otrok in družine na Jesenicah zaskrbljujoče izstopajoče.

<u>Izstopajoči podatki na področju varstva odraslih</u>

- Pred epidemijo in v prvem valu smo se na enoti centra skupaj z uporabniki in njihovimi svojci srečevali z velikimi stiskami zaradi pomanjkanja razpoložljivih programov za zagotavljanje oskrbe in nege ljudi (npr. po odpustu iz bolnišnice, negovalni odd. so bili zaprti ali pa zasedeni, domovi so se zaprli in niso sprejemali niti urgentnih uporabnikov, nezadosten obseg ali pa čakalna vrsta za pomoč na domu,….). V kar nekaj primerih smo se zaposleni na enoti znašli v situaciji ko je bil v domačo oskrbo odpuščen nemočen človek za katerega nismo imeli na voljo ustreznih rešitve. Vložiti je bilo ogromno truda, da smo našli neko možnost zagotavljanja najosnovnejše oskrbe.

  V 2. in 3. valu ko so domovi ponovno omogočali sprejeme novih uporabnikov, teh stisk nismo več beležili. Prav tako med epidemijo na naši enoti nismo zaznavali večjih težav z oskrbo najnujnejših stvari za ljudi v karanteni ali pa okuženih. Menimo, da so potrebe teh ljudi zagotavljali v neformalni socialni mreži in pa s pomočjo RK (prostovoljci z dostavo).

  Tako smo v letu 2020 na enoti centra, na področju varstva starejših beležili porast storitev za 12 %, predvsem zaradi stisk povezanih z zagotavljanjem oskrbe in pa težav v medosebnih odnosih.

- Veliko težav smo zaznavali na področju osebnih pomoči (v zvezi z zasvojenostjo, duševnim zdravjem, urejanje namestitev,..), ki so bili povezani z »zastojem« izvajanja storitev in programov oz. sprejemov na zdravljenje. Veliko energije je tudi sicer potrebno vložiti v pripravo in motivacijo ljudi, da se odločijo za zdravljenje oz. vključitev v program, ob tem ko sprejem oz. vključitev ni bila možna, so se na eni strani stiske povečale, pojavljajo so se še druge težave ali pa je tudi motivacija upadla. Opažali smo veliko stisk, povezanih z ukrepi, strahovi in boleznijo, osamljenost, slabšanje materialnega

položaja, izguba zaposlitve, preveč ali premalo stikov med domačini … kar je pri zasvojenih še poslabšalo zdravstveno in socialno stanje in povečalo zlorabe raznih substanc. Pomanjkanje osebnih stikov in s tem možnosti motivacije in pritiskov na uporabnike z namenom vključitve v urejanje zasvojenosti. Sodelovanje uporabnikov je bilo bolj kot kdaj prej odvisno od njihove motivacije, ki pa je pri zasvojenih v začetnih fazah urejanja navadno zelo nizka. Tako smo zaznavali kar nekaj recidivov in poslabšanja psihofizičnega stanja pri uporabnikih.

Na področju zasvojenosti tako beležimo v letu 2020 rahel porast obravnav (v letu 2020 - 98 uporabnikov, v letu 2019 - 94 uporabnikov).

- Razglasitev epidemije ni bistveno vplivala na bivanje in sprejemanje brezdomnih v bivalnik. V letu 2020 smo vodili 10 uporabnikov. V času prvega vala so v bivalniku prebivali trije uporabnik. Ob razglasitvi epidemije ob drugem valu bolezni je bival v bivalniku le še en uporabnik, zaradi česar dodatna skrb glede možnosti okužbe ni bila potrebna. Ves čas mu je bil zagotovljen en topli obrok, sprejem le tega je bil prilagojen upoštevanju zaščitnih ukrepov.
- Kljub temu, da v letu 2020 sodišča, občine, izvršitelji in stanovanjska podjetja niso poslovale v polni meri zaradi razpisane epidemije in zapiranja različnih dejavnosti, je bilo število predlogov za izvršbe na stanovanje (169. in 71. čl. ZIZa) oz. predlogov deložacije, precej veliko.

Do 31.12.2020 smo tako obravnavali 21 posameznikov ali družin, kateri so prejeli sklep sodišča o dovoljeni izvršbi na lastniško stanovanje, odločbo o prekinitvi najemne pogodbe ali predlog za deložacijo (v letu 2019 14 primerov in 5 obvestil o napovedanih deložacijah). V štirih primerih družin so bili dolgovi previsoki, da bi lahko preprečili izselitev iz stanovanja, zaradi česar smo jim lahko pomagali le pri iskanju druge, primerne namestitve ter plačilu novega najema. Vse te štiri družine in še marsikatera družina ali posameznik, bi nujno potrebovale bivalne enote oz. vodena stanovanja, ki pa jih na Jesenicah nimamo.

Veliko naših uporabnikov še vedno prebiva v zasilnih in priložnostnih bivališčih npr. samski dom, prijatelji, zavodsko varstvo kot posledica brezdomstva… Za vse te osebe bi bilo potrebno nuditi možnost namestitve v bivalne enote s sočasno psihosocialno podporo in vodenjem, da bi le te lahko obdržale oz. ponovno kandidirale za neprofitni najem. Pogosto družine in posamezniki zaradi visokih stroškov preživljanja ne zmorejo kriti vseh izdatkov, zaradi česar se jim nabirajo dolgovi kljub resnim namenom in trudu za zmanjšanje z njihove strani. To je še eden od razlogov da na območju, ki ga pokriva enota CSD, potrebujemo stanovanja z nižjim standardom in posledično nižjimi stroški. Vse ostale rešitve so le začasne in dolgoročno neučinkovite.
Prav tako zaznavamo, da najemodajalci tržnih stanovanj zelo hitro višajo mesečno ceno najemnin, sploh sedaj, ko je tržno stanovanje v najem v Občini Jesenice težko dobiti. Opažamo, da je vedeno več vlog, najemnikov ki so se preselili na Jesenice iz drugi občin, kjer so že imeli pravico do subvencije najemnine. Zaradi večjega povpraševanja po najemnih stanovanjih, so višine najemnin v Občini Jesenice narasle in sicer v povprečju znašajo od 400,00 do 500,00 EUR mesečno. Menimo, da bi bilo nad najemodajalci potrebno vzpostaviti precej večji nadzor, saj bi se tako tudi nekako stabilizirala višina mesečne najemnine.
Bivanjska stiska, povezana s stalnimi finančnimi težavami in prisilnim skupnim bivanjem (po razvezi, majhna kvadratura, več generacij…) vodi tudi v poglabljanje drugih težav posameznika ali družine npr. duševne bolezni, nasilje, zasvojenosti zaradi česar je še pomembnejše, da tako lokalna skupnost kot stroka poiščeta ustrezne in učinkovite načine pomoči na tem področju.

- Na področju skrbništev: z Družinskim zakonikom se je pristojnost odločanja za postavitev osebe pod skrbništvo prenesla na sodišča. Kljub temu, da smo od uveljavitve zakonika podali na sodišče več predlogov, pa do tega trenutka sodišče praktično še ni odločilo niti v najnujnejših primerih, kar predstavlja za uporabnike in tudi svojce hudo stisko. Beležimo, da je med postopkom marsikateri uporabnik umrl.

Velik problem predstavlja tudi pomanjkanje skrbnikov. Kadar se uporabnika postavi pod skrbništvo je za opravljanje nalog, kjer jih sam ne more opravljati potrebno najti skrbnika. V mnogih primerih uporabnik nima sorodstvene ali primerne socialne mreže, v kateri bi lahko izbrali in imenovali skrbnika, marsikdaj zaradi zahtevnosti naloge, svojci niti niso pripravljene prevzeti opravljanja te naloge. V takih primerih dolžnost skrbnika prevzame center in med svojimi delavci poda pooblastilo za izvajanje neposrednih skrbniških nalog. Tako za 14 uporabnikov delavci enote izvajamo neposredne skrbniške naloge, kar je v mnogih primerih velika obremenitev.

- Na področju nasilja v družini (kjer v družini ni mladoletnih otrok) je bil v minulem letu zazna porast, saj smo obravnavali 7 primerov, medtem ko leto poprej 5 primerov.
- Na področju invalidskega varstva je zaradi pravice invalidnih oseb do osebne asistence prišlo do upada števila družinskih pomočnikov. Osebni asistent ima v primerjavi z družinskim pomočnikom višjo plačo, invalidna oseba pa prispeva le polovico dodatka za pomoč in postrežbo ter ima vse pravice iz rednega delovnega razmerja. Financiranje družinskih pomočnikov je s 1.1.2021 prešlo na državo.
- Prek Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti se že od leta 2017 izvaja pilotni projekt socialna aktivacija, ki bo trajal do konca leta 2022. Glede na podatke lokalnih okolij (o deležu tujcev) je predvideno število ciklov. Ciljna skupina so ženske iz drugih kulturnih okolij, ki imajo dovoljenje za stalno bivanje (ne začasno) oz. slovensko državljanstvo in so: brezposelne ali delovno neaktivne ali so v evidenci začasno nezaposljivih oseb. Cilj projekta je dvig socialnih kompetenc (poudarek na socialni integraciji) za približevanju k trgu dela. CSD in ZRSZ predstavljamo enotno vstopno točko za vključitev v projekt in smo dolžni skrbeti za nabor kandidatk. Ob tem se srečujemo s težavami pri naboru kandidatk in s tem zagotavljanju zadostne kvote tujk za vključitev v program socialne aktivacije, saj z njimi nimamo neposrednega stika, saj one običajno niso aktivne v smislu oddaje vlog za materialne pravice, poleg tega se veliko žensk tujcev na ZRSZ sploh ne prijavi kot iskalk zaposlitve (ni krivdi razlog pri uveljavljanju do otroškega dodatka), niti niso motivirane za zaposlitev oz. kakršnokoli drugo aktivnost za lažjo integracijo.

<u>Izstopajoči podatki na področju uveljavljanja pravic iz javnih sredstev - primerjava 2020 in 2019</u>

Uveljavljanje pravic iz javnih sredstev se od 1. januarja 2012 izvaja na podlagi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS). Ta uvaja enotno vstopno točko za uveljavljanje pravic iz javnih sredstev in novo enotno vlogo za pridobitev vseh teh pravic. Enote centra smo tako vstopna točka za uporabnike, ki uveljavljajo materialne pravice. Pravice iz javnih sredstev se delijo na denarne prejemke ter subvencije in znižana plačila.

- Epidemija je močno povečala obseg dela na tem področju, pojavili so se novi prosilci, ki jih prej nismo poznali, veliko je potrebnega informiranja in pojasnjevanja, saj smo deležni številnih klicev in postavljanja vprašanj prek e-pošte. V obdobjih razglašene epidemije zaradi spremenjenega način delovanja, s katerim omejujemo vstope v prostore centra, imamo zaradi neosebnega stika oteženo delo, saj ljudje svoje vloge oddajajo v poštni nabiralnik pred centrom. Vloge so mnogokrat pomanjkljive, kar zahteva dodatno pozivanje na dopolnitve. V obdobjih pred epidemijo lahko rečemo, da smo uporabnike in njihove življenjske razmere dokaj dobro poznali, sedaj pa se nam zmanjšuje vpogled v njihove razmere.

  Na potek dela in število upravičencev je pomembno vplivala tudi zakonodaja (Zakon o interventnih ukrepih za zajezitev epidemije in avtomatsko podaljšanje pravic iz naslova ukrepov Covid-19, z namenom preprečitve dodatnih stisk prejemnikov, tekli niso roki, krivdni razlogi so bili izključeni, sprememba pri upoštevanju premoženja).

- Kot izhaja iz informacijskega sistema (ISCSD2) smo na enoti vodili kar za 72 % povečano število postopkov.
- Na celotni Gorenjski se je število prosilcev za redno denarno pomoč povečalo za 18 %, na enoti Jesenice smo prejeli 3.014 vlog, kar pomeni 30 % povečanje, od tega je bilo 2.586 odobrenih vlog. Na

enoti Radovljica in Škofja Loka so kljub dejstvu, da imajo večje število prebivalcev, prejeli precej manj vlog kot pri nas. Na Jesenicah smo imeli v letu 2020 poprečno 721 prejemnikov denarnih pomoči (štejejo se le vlagatelji), višina minimalne socialne varnosti je znašala 402,18 EUR, poprečna višina denarne pomoči na posameznika je znašala 330,92 EUR.

- Izredna denarna pomoč: V letu smo prejeli 714 vlog, medtem ko leto poprej 389 vlog. Poprečno mesečno je bilo 58 prejemnikov.
- Varstveni dodatek: V letu 2020 se beleži znaten porast števila vlagateljev za pravico do varstvenega dodatka (823 vlog, 721 je bilo ugodenih). Za primerjavo z enoto Kranj, ki ima 83.564 prebivalcev, so prejeli 868 vlog za varstveni dodatek. Višina soc. varnosti za upravičenost do te pravice je 591,20 EUR, poprečno mesečno je bilo 283 prejemnikov, poprečna višina pa je znašala 166,91 EUR.
- Znaten porast v primerjavi z letom 2019 (112 %) se beleži pri uveljavljanju pravice do subvencije najemnine. O težavah z bivanjsko problematiko je podrobneje opisano že na področju varstva odraslih.
- Vse postopke smo kljub znatnemu povečanju izpeljali v zakonsko dovoljenih rokih.

Občinske denarne pomoči – Občina Jesenice

Na podlagi 3. odstavka 2. člena Odloka o socialni pomoči v občini Jesenice (Ur. l. RS 84/2012), nam občina Jesenice vsako leto nameni sredstva socialne pomoči – druge občinske pomoči ter pomoči pri plačilu stroškov uporabe neprofitnega stanovanja. V letu 2020 smo tako s strani občine prejeli 34.880,00 evrov, 1.000,00 EUR pa za plačilo uporabe neprofitnega stanovanja.

Vlagatelji za občinsko denarno socialno pomoč občine Jesenice so lahko samo občani Jesenic. Občinska denarna socialna pomoč je enkratna pomoč, ki se upravičencu dodeli največ dvakrat letno v gotovini oziroma v funkcionalni obliki. Namen dodelitve občinske pomoči je odvisen od situacije. v kateri se je oseba znašla. O upravičenosti do občinske denarne socialne pomoči se odloča po enakem postopku kot za odločanje o denarni socialni pomoči (enaki statusi, ponderji ter zneski). Sama dejanska višina dodeljene občinske denarne socialne pomoči pa se v vsakem posameznem primeru določi glede na izpolnjevanje pogojev ter ugotovljeno stopnjo materialne ogroženosti upravičenca

V letu 2020 smo prejeli 142 vlog (115 vlog je bilo ugodenih, 27 zavrnjenih). vloge večinoma vlagajo prejemniki rednih denarnih socialnih pomoči. Vsako leto je največ vlog za pomoč pri plačilu neplačanih položnic, za nakup osnovnih življenjskih potrebščin (hrana, higienski pripomočki, obleka, obutev), za nakup šolskih potrebščin, nakup ozimnice in nakup sredstev za ogrevanje. Za občinsko denarno pomoč pa so zaprosile tudi družine z zelo nizkimi dohodki, ki jim ta pomoč zagotovi kritje kakšnih izrednih stroškov. Velikokrat za občinsko pomoč zaprosijo vlagatelji, ki izpolnjujejo pravico do varstvenega dodatka in ga ne želijo uveljavljati ali vlagatelji, ki se znajdejo v materialni stiski pa zaradi krivdnih razlogov ne morejo zaprositi za izredno denarno pomoč. V letošnjem letu 2020 smo bili deležni tudi prošenj za občinsko pomoč zaradi razloga epidemije Covid-19. Veliko ljudi je zgubilo zaposlitev, so bili poslani na čakanje ali pa zardi ukrepov niso mogli opravljati svoje samostojne dejavnosti (kozmetične storitve, frizerska dejavnost), tako da se materialne stiske uporabnikov večajo, posledično za pomoč zaprosijo tudi novi vlagatelji.

Drugi pomembni podatki

- Dodatno izvajamo programe za pomoč posameznikom in družinam, ki so poleg strokovne pomoči nepogrešljiva dodatna pomoč najbolj ranljivim skupinam. Za izvajanje teh programov nekaj sredstev pridobimo tudi na razpisih občine Jesenice. Izvajamo pa tudi druge aktivnosti. Vse te nestandardne oblike dela pripomorejo h kvalitetnejšemu pristopu dela vseh izvajalcev in kvalitetnejšim oblikam storitev kot odgovor na aktualne težave občanov v naših lokalnih okoljih. S tem načinom delovanja se pripomore k zgodnejši detekciji pojavov v okolju, večji dostopnosti in boljšemu vpogledu v življenjske razmere občanov in hitrejšemu odzivanju na zaznane težave in proaktivnemu pristopu iskanja poti in

načinov razreševanja. Vse naštete aktivnosti smo izvajali zaposleni in pomočnica direktorice prostovoljno tudi izven delovnega časa.

- V januarju 2021 je tudi na Jesenicah zaživel projekt »viški hrane«. Projekt z našim sodelovanja izvaja Slovenska filantropija.
- V letu 2021 bomo uredili neoviran dostop za gibalno ovirane v prostore enote centra.
- Zaradi vse večje birokratizacije in administracije strokovnega dela ter pomanjkanja kadra, marsikaj ne moremo opraviti v skladu s sloganom pod katerim se je izpeljala reorganizacija »na teren bliže k ljudem«.
- V letu 2020 ob izvedenih zunanjih kontrolah našega dela, ni bilo ugotovljenih nepravilnosti.
- Brez dobrega sodelovanja z vsemi deležniki lokalnega okolja, še posebej same občine, bi te rezultate stežka dosegli.

Izzivi za naše skupno nadaljnje delo

- Ekonomske migracije. Zadnja leta beležimo močno povečan delež tujcev v občini, ki se vsako leto še povečuje. Priseljevanje tujcev ob siceršnjih drugih aktualnih dogajanjih (npr. ob trenutno aktualni pandemiji), s seboj prinaša številne druge pojave in izzive, ki zahtevajo sistemske rešitve, ne le posamezne lokalne skupnosti ampak države.
- Podpora družinam – epidemije corona virusa je še bolj razgalila stiske že tako ranljivih družin. Vse več je družin, ki ne znajo ali ne zmorejo poskrbeti za potrebe svojih otrok, staršem primanjkuje osnovne funkcionalnosti za ustvarjanje razmer, ki bi otrokom omogočile zdravo in varno odraščanje, prisotne so težave v duševnem zdravju, razne oblike tveganega vedenja, konfliktni odnosi, pomanjkanje komunikacijskih veščin, … Družine potrebujejo strokovno in laično pomoč na domu.
- Rešitve za bivanjsko ogrožene.
- Pridobivanje skrbnikov. Pereč problem je pridobivanje občanov, ki bi bili pripravljeni brezplačno prevzeti nalogo izvajanja skrbništva za posameznega uporabnika. Glede na trend naraščanja števila občanov z motnjami v duševnem zdravju je pričakovati, da bo tudi v bodoče vse več ljudi potrebovalo tovrstno skrb.
- Potrebe po novih rejniških družinah.
- Centri za socialno delo smo od leta 2012 dalje predvsem pa po reorganizaciji v letu 2018 deležni številnih pretresov in preizkusov - enotna vstopna točka, številne in stalne novelacije zakonodaje, nove naloge ki so se dodajale centrom, razno obdobno izvajanje ukrepov države, sistemske spremembe kot uveljavitev Družinskega zakonika, uvedba Krpana, na drugi strani pa pomanjkljiva in nedodelana podatkovna baza, hitro uvajanje sprememb, brez predhodnega in ustreznega usposabljanja kadrov, vse več zahtev po birokratizaciji in administraciji namesto obratne smeri delovanja, ob tem pa vse bolj zahtevne in številčne obravnave posameznikov in družin, vse višja pričakovanja zunanjih izvajalcev do kakovosti opravljenih nalog in storitev, brez vsebinske prenove in posodobitve centrov, ki bi sledili novim konceptom strokovnega dela. Dodatne izzive centrom in tudi celotni družbi naslavljajo posledice epidemije, ki so najbolj ranljive še bolj prizadele, načele pa tudi socialno varnost, do epidemije, funkcionalne posameznike in družine. Centri smo se znašli v kolesju pasti in priložnosti, smo na točki ko je nujno, da se stroka in politika odločita kakšne centre želimo in v katero smer bomo krenili, kakšno vizijo izdelali in ji tudi sledili. Le na ta način bomo ustavili hromljenje in stagniranje centrov, odhajanje kakovostnega in usposobljenega kadra zaradi izgorevanja in nezadovoljstva ter s tem vse težje dosegljive željene in pričakovane kakovosti opravljanja nalog in storitev ter izvajanje osnovnega poslanstva socialnega dela.

Zavedanje, da smo strokovni delavci na centru na nek način »ventil« za mnogotere težave naših občanov, nam po eni strani nalaga težavno in odgovorno delo, po drugi strani pa nam da moč, pogum in energijo, da lahko skupaj s strankami kreiramo nove priložnosti za njihovo boljšo prihodnost.
Z majhnimi in za družbo skoraj neopaznimi koraki in premiki pomagamo posameznikom in družinam, da naredijo zanje velike in odločilne korake. In to je naše poslanstvo.

2.2 ZAVOD RS ZA ZAPOSLOVANJE

Zavod RS za zaposlovanje ima status javnega zavoda s pravicami, obveznostmi in odgovornostmi, določenimi z zakonom, ki ureja trg dela in drugo nacionalno in EU zakonodajo.
Dejavnost zavoda je zlasti, da:

- izvaja storitve vseživljenjske karierne orientacije, in sicer informiranje o trgu dela, samostojno vodenje kariere, osnovno in poglobljeno karierno svetovanje in učenje veščin vodenja kariere,
- prijavljenim iskalcem zaposlitve posreduje zaposlitve,
- brezposelne vključuje v ukrepe aktivne politike zaposlovanja tako, da se čim prej zaposlijo oz. najdejo zase drugo ustrezno rešitev, ki pomeni odjavo iz evidence brezposelnih oseb,
- odloča o zahtevkih za uveljavljanje pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti v skladu z zakonodajo.

Vloga Zavoda RS za zaposlovanje na trgu dela je zagotoviti čim hitrejši prehod brezposelnih oseb in iskalcev zaposlitve v zaposlitev ter obenem delodajalcem zagotoviti učinkovito kritje njihovih potreb po delovni sili.

V času prvega vala epidemije (9.3.2020-20.5.2020) smo Urad za delo zaprli za stranke. V nekaj dneh je bilo potrebno prilagoditi postopke, navodila, da smo lahko strankam zagotavljali nujne storitve: prijava v evidenco, uveljavite pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti ter posredovanje v zaposlitev. S sprejetji PKP zakonodaje smo 20% kadra, tudi na OS in UD, morali prerazporediti na te naloge (subvencija za skrajšani polni delovni čas, povračilo nadomestila plače za začasno čakanje na delo, povračilo nadomestila plače zaradi karantene ali višje sile), da smo preprečili še večji priliv v evidenco brezposelnih, ki se je v mesecih od marca dalje izredno povečal. Zaradi velikega priliva oseb smo lahko šele v maju pričeli z izvajanjem prvih obravnav po telefonu.
Od maja do oktobra smo poskušali nadoknaditi vsaj del zamujenega, izvajali smo zaposlitveno svetovanje, vključevali v ukrepe APZ, število brezposelnih je za malenkost upadlo, a daleč od ravni pred korono. Konec leta 2020 je bilo objavljeno tudi javno povabilo za Javna dela 2021. V občini Jesenice je bilo sprejetih 12 programov za 13 dolgotrajno brezposelnih oseb.
Od oktobra, ko smo zaradi drugega vala UD ponovno zaprli, zopet izvajamo nujne storitve (prijava v evidenco, uveljavljanje pravic iz zavarovanja za primer brezposelnosti , posredovanje v zaposlitev) s pomembno razliko: na daljavo smo uspeli izvesti nekaj neformalnih izobraževanj in usposabljanj, redno pa tudi izvajamo zaposlitvene obravnave, zaenkrat samo po telefonu.
V tem času smo zaznali povečanje potreb po poglobljenih obravnavah, ki se jih bomo lotili takoj po koncu epidemije, po 17. 05. 2021, saj moraj potekati » v živo«.
Svetovalke zaposlitve zaznavajo povečanje števila oseb, ki so v stiski, tudi so se le-te poglobile.
Veliko brezposelnih, ki so se prijavili v evidenco v zadnjem letu, računa na ponovno zaposlitev pri bivših delodajalcih.

2.3 DOM UPOKOJENCEV DR. FRANCETA BERGELJA

Dom upokojencev dr. Franceta Bergelja Jesenice je javni socialnovarstveni zavod z dolgoletno tradicijo, katerega osnovno poslanstvo je izvajanje institucionalnega varstva za starejše nad 65. Dom tako nadomešča in dopolnjuje funkcije doma in lastne družine z nudenjem bivanja, organizirane prehrane, zdravstvenega varstva in socialne oskrbe. Dom izvaja tudi naloge priprave okolja, družine in posameznikov na starost. Poleg institucionalnega varstva, od leta 2000 v sodelovanju z občinami Jesenice, Kranjska gora in Žirovnica izvajamo tudi storitve socialne oskrbe na domu. Pomoč na domu nudimo starejšim in invalidnim osebam, ki imajo urejene bivalne in druge pogoje za življenje v svojem bivalnem okolju, vendar se zaradi starosti ali hude invalidnosti ne morejo oskrbovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe ne zmorejo ali zanjo nimajo možnosti.
Od marca 2019 je življenje v domu zaznamovano z epidemijo CORONA virusa, kar pomeni, da delo s stanovalci poteka skladno z upoštevanjem in izvajanem preventivnih ukrepov za zajezitev širjenja okužbe, v času obolevnosti stanovalcev zaradi okužbe pa smo uvedli enote za ločeno bivanje od ostalih stanovalcev (rdeča cona in siva cona).

Skrb za stanovalce v tem obdobju je še posebej naporna za zdravstveno negovalno osebje, ki se sooča z novimi delovnimi pogoji, povezanimi s priporočili NIJZ in z izjemnim bremenom, ki ga predstavlja nošenje ustrezne osebne delovne opreme v času dela z obolelimi zaradi okužbe. Poleg tega so COVID-19 obolevali tudi zaposleni, zato brez pomoči študentov in prostovoljcev ne bi zmogli. Glede omejevanja širjenja okužb v domu smo bili med uspešnejšimi v primerjavi s sosednjimi domovi, saj se je okužila manj kot polovica stanovalcev.
Največje breme stanovalcev predstavlja omejevanje stikov med stanovalci in svojci, ki so bili v času najslabše epidemiološke slike, omejeni le na telefonski kontakt in video klic. Stike stanovalcev s svojci smo ves čas prilagajali obstoječi epidemiološki sliki, od decembra 2020 se obiski izvajajo brez omejitev, razen nujnosti predhodnega naročanja in uporabe zaščitne opreme v času obiska v domu.
V letu 2020 in v letu 2021 se starejši zaradi bojazni pred okužbo težje odločajo za bivanje v domu. Čakalna doba za sprejem v dom se je skrajšala, trenutno se čaka na sprejem od 4 do 6 mesecev.
Ob sprejemih novih stanovalcev v institucionalno varstvo se vedno znova potrjuje dejstvo nizkih pokojnin občanov, ki s svojimi pokojninami le redko uspejo sami kriti oskrbne stroške v domu. Opažamo tudi, da se v zadnjem letu večinoma zavračajo vloge za dodatke za pomoč in postrežbo.
Število smrti v domu se je v letu 2020 nekoliko povečalo (78 smrti) v primerjavi z letom 2019, ko beležimo 60 smrti. Opredeljevanje CORONA virusa kot edinega dejavnika za povečanje deleža smrtnosti je težavno, saj smo na primer, v letu 2018 imeli 75 primerov smrti, se pravi le 3 manj kot v letu 2020.
V času epidemije so omejene možnosti izvajanja družabnih in zaposlitvenih aktivnosti. Trudimo se, da vsaj nekatere domske aktivnosti organiziramo po manjših skupinah. Prostovoljci se ponovno vključujejo v vodenje skupin za samopomoč, spodbujamo udeležbo na različnih dogodkih in aktivnostih v domu, v juniju pa načrtujemo krajši izlet na Bled in Brezje in na Pristavo.
Trenutno ima dom zapolnjeno kapaciteto in nihče od stanovalcev nima okužbe s COVID-19. Od vseh 198 stanovalcev jih je 182 že prejelo drugi odmerek cepiva.
Glede na večje število stanovalcev, obolelih za demenco, smo v letu 2020 Sončno enoto preoblikovali v gospodinjsko enoto, prilagojeno bivanju stanovalcev z demenco. Trenutno imamo trenutno v domu dve enoti za osebe z demenco, kjer skupno biva 31 stanovalcev.
Za starejše občane, ki niso stanovalci doma, nudimo možnost dnevnega varstva v času odsotnosti svojcev.
Zaradi težnje po zagotavljanju višje kakovosti storitev v domu, smo začeli u uvajanjem ISO standardov za pridobitev certifikata »Mednarodni standard kakovosti za sistem vodenja ISO 9001«.

Pomoč na domu
Pomoč na domu pokriva obseg Upravne enote Jesenice, ki zajema občine Kranjska Gora, Jesenice in Žirovnico. V tem trenutku je zaposlenih 30 oskrbovalk, ki oskrbuje 188 uporabnikov.
Na začetku epidemije COVID-19 se je pomoč na domu srečala z novimi izzivi. Socialne oskrbovalke so se morale v kratkem času prilagoditi na nove razmere in iskati optimalne rešitve pri oskrbi vsakega uporabnika posebej. Oskrba uporabnikov z okužbo ali sumom okužbe na COVID-19 poteka po drugačnem protokolu zaradi varnosti drugih uporabnikov in oskrbovalk.

Pri obolelih oskrbovalkah smo uporabnike prerazporejali med ostale oskrbovalke, kar je zanje pomenilo dodatno obremenitev.
Med uporabniki je bilo v tem času zaznati veliko negotovosti in strahu, ki smo ga poskušali omiliti z razumevanjem, empatijo in pogovorom, ter dosledno uporabo zaščitne opreme in rednim testiranjem oskrbovalk.
Prve tri mesece epidemije COVID-19 smo po navodilih ministrstva delali samo najnujnejšo oskrbo. V tem času je bilo tudi nekaj odpovedi, kar je bila posledica tudi dela od doma svojcev uporabnikov, ki so sami poskrbeli za njih.
Od Junija 2020 se je stanje normaliziralo in število uporabnikov se je povečevalo. Odpovedi uporabnikov zaradi COVID-19 je bilo malo. Opazili smo nasproten trend, število uporabnikov, ki so želeli našo oskrbo, se je povečalo.

Glavna težava pomoči na domu je pridobivanje novih kadrov. Kadrovska podhranjenost in obremenjenost zaposlenih socialnih oskrbovalk povzroča njihovo izgorelost.
Novih oskrbovalk praktično ni, oziroma jih je težko dobiti.

2.4 DRUŠTVO ŽAREK

Program Dnevni center; Naj mladih ne vzgaja ulica

V programu Dnevnega centra: »Naj mladih ne vzgaja ulica« smo bili v letu 2020 mladim na voljo trije redno zaposleni, prisotni pa smo bili v dnevnem centru na Jesenicah ter na treh enotah in sicer v Mojstrani, na Bledu ter v Gorjah, in sicer enkrat tedensko od 13. do 16. ure. V letu 2020 je prišlo tudi do menjave na delovnem mestu strokovnega vodje dnevnega centra, Veroniko Šuštar je s 01. 08. 2020 zamenjal Primož Bezjak.
Program je verificiran s strani Socialne zbornice. Obnovitev verifikacije je bila opravljena ravno v letu 2020.
Program je preventivne narave. Naš cilj je navezati stike z mladostniki, ki so pogosto prepuščeni sami sebi in ulici in jim omogočiti ustreznejši, ustvarjalen in njim prijazen prostor za druženje brez negativnih ponudb. Otroke in mladostnike med procesom odraščanja vodimo, podpiramo in usmerjamo pri premoščanju različnih stisk ter pri spoznavanju in sprejemanju sebe. Krepimo jih pri osvajanju socialnih in komunikacijskih veščin ter v prevzemanju odgovornosti za svoja dejanja. Poudarek je na asertivnem reševanju konfliktov, sprejemanju drugačnosti in medsebojnem spoštovanju v kraju z multikulturnim prebivalstvom. Uporabniki se vključujejo prostovoljno – nudimo jim vzgojno učna pomoč, svetovalne razgovore in razbremenjevalne pogovore. Skupinske aktivnosti so: ustvarjalne delavnice, delavnice socialnih veščin, kuharske delavnice, družabne igre, sprostitvene - športne delavnice, skupna praznovanja, skupinski vsebinski pogovori. Poteka tudi svetovalno delo s starši – vključeni so v načrtovanje pomoči, nudimo jim podporo pri vzgojnih dilemah in stiskah.
Na delo programa dnevnega centra je v letu 2020 močno vplivala dvakrat razglašena epidemija korona virusa Covid-19. Po normalnem delovanju v prvih dveh mesecih leta smo v mesecu marcu svoje delo morali prilagoditi trenutnim razmeram, ki jim je botrovala epidemija. Ob prvi razglasitvi epidemije smo sprva zaradi negotovosti situacije poskušali vzpostavljati in ohranjati čim več stikov z našimi uporabniki, preko medijev smo jih obveščali o načinu delovanja, na razpolago smo jim bili preko telefona, video klica, aplikacije Viber ter FB messengerja. Veliko truda je bilo vloženega, da smo lahko pričeli z bolj intenzivnim in poglobljenim delom z otroki in mladimi, saj se jim je bilo na začetku težko približati (vsi so bili dobro, šolsko delo je potekalo brez problema, starši niso ničesar potrebovali). Nekaj družinam smo pomagali priskrbeti računalnike za šolsko delo in priskrbeti delovne liste. Z vztrajnostjo in skrbnim odnosom smo se vseeno približali najbolj ranljivim uporabnikom in jim pomagali pri šolskem delu, stiskah v zvezi z nastalo situacijo, svetovanji staršem. Kmalu se je pokazalo, da otroci niso sproti opravljali šolskega dela, da imajo slabo komunikacijo z učitelji in da so v prepuščenosti samim sebi nazadovali. Starši jim niso mogli ali znali pomagati (ovira je bila pogosto neznanje slovenskega jezika ali pretežka šolska snov, veliko otrok ima primanjkljaje na različnih področjih). S temi otroki smo nato intenzivno, več ur dnevno na daljavo skupaj opravljali šolske obveznosti, jim pomagali graditi boljšo samopodobo in premagovati stiske v nastali situaciji. Veliko pa je bilo predvsem mladih, ki so potrebovali podporo - to smo jim omogočili z pogostimi razbremenilnimi pogovori in jim pomagali pri iskanju ustreznih informacije glede stisk. Delo je potekalo neprekinjeno, v enakem obsegu kot smo predvideli, spremenjena je bila le oblika izvedbe dela – v času posebnih ukrepov je delo potekalo individualno, saj skupinske oblike dela niso bile možne, s tem pa je bilo posledično v program vključenih tudi manj uporabnikov. S podobnim delom smo nadaljevali tudi v ob jesenski razglasitvi epidemije, s tem, da smo na napovedani drugi val okužb pripravili bolje. Izpopolnili smo tehnične možnosti za delo na daljavo (dokupili smo prenosni računalnik, kamere in podobno) z namenom, da smo zajeli čim večje število uporabnikov, ki so pomoč na daljavo potrebovali. Z osebnim stikom smo pomagali posameznim uporabnikom, ki doma, glede šolanja, niso imeli ustrezne podpore staršev ter potrebne tehnične opreme za šolanje na daljavo. Ti so dnevno hodili v dnevni center in šolanje na daljavo ob podpori zaposlenih izvajali v naših prostorih.

Potrebno pa je poudariti, da smo v mesecih, ko ni bilo omejitev in prepovedi skupinskega dela, otrokom in mladim omogočili nekaj posebnih doživetij:

- sodelovanje z društvom Tačke pomagačke, obiskali so nas v mesecu januarju in marcu.
- obisk Lutkovnega gledališča v Ljubljani
- praznovanje ob zaključku šolskega leta v dnevnem centru
- dvakratni obisk Kmetije Smolej, kjer so nekateri prvič spoznali kakšno je življenje in delo na kmetiji.
- izlet z vlakom do Bleda, sprehod okoli jezera ter kopanje v njem.
- sodelovanje s čistilno akcijo na trim stezi ob »Dnevu za spremembe« (Slovenska filantropija)

TABELA 1

Pregled dela dnevnega centra po posameznih dejavnostih v letu 2020

NAZIV DELA	ČAS (v urah)	ŠT. IZVAJANJ	ŠT. IZVAJALCEV	ŠT. UPORABNIKOV
individualno delo z mladostnikom	299	371	7	129
delo s svojci – skupaj z mladostnikom	24,17	37	3	38
delo s svojci – mladostnik ni prisoten	35,17	57	4	22
vzgojno učna pomoč	2085,25	1220	32	133
skupinsko delo z mladostniki	861,5	445	14	238
skupinski razbremenilni pogovori	59,5	38	7	99
delavnice, strukturirane aktivnosti	588,5	168	13	190
priprava na izvedbo aktivnosti z mladostniki	2	2	1	9
izvedba skup(nost)nih akciji	13	2	6	11
ulično delo	6,5	13	4	12
Specifični postopki	11	20	8	43
Strokovno delo	336,42	231	15	0
Organizacijsko delo	446,83	261	8	0
Druga dela	130,5	74	9	0
Delo posredno za uporabnika	190,83	142	5	0
Delo z anonimnimi uporabniki	9,5	9	3	17
DELO Z UPORABNIKI (skupaj)	3995,08			
SKUPAJ	5099,67	3090	36	327

TABELA 2

Pregled dela dnevnega centra po posameznih dejavnostih za občane Jesenic v letu 2020

NAZIV DELA	ČAS (v urah)	ŠT. IZVAJANJ	ŠT. IZVAJALCEV	ŠT. UPORABNIKOV
individualno delo z mladostnikom	255	291	7	103
delo s svojci – skupaj z mladostnikom	21,67	35	3	33
delo s svojci – mladostnik ni prisoten	28,67	46	4	19
vzgojno učna pomoč	1749,25	1031	32	115
skupinsko delo z mladostniki	804,5	426	14	221
skupinski razbremenilni pogovori	58	37	7	96
delavnice, strukturirane aktivnosti	464	154	13	180
priprava na izvedbo aktivnosti z mladostniki	2	2	1	9
izvedba skup(nost)nih akciji	13	2	6	11
ulično delo	6,5	13	4	12

Specifični postopki	10	19	7	41
Strokovno delo	336,42	231	15	0
Organizacijsko delo	446,83	261	8	0
Druga dela	130,5	74	9	0
Delo posredno za uporabnika	190,83	142	5	0
Delo z anonimnimi uporabniki	9,5	9	3	17
DELO Z UPORABNIKI (skupaj)	3422,08			
SKUPAJ	4526,67	2773	36	302

Zaposlenim je pri izvajanju učne pomoči, delavnic ter skupinskega dela z mladostniki, v večji ali manjši meri, pomagalo 23 prostovoljcev (opravili so 637 prostovoljnih ur)- največji delež iz Gimnazije Jesenice (preko programa MEPI - Mednarodno priznanje za mlade) in študentk treh fakultet: Fakultete Sigmunda Freuda, Fakultete za socialno delo ter Fakultete za uporabne družbene študije**,** katerim je društvo tudi učna baza. Izpostaviti pa je potrebno tudi, da uspešno sodelujemo z Zavodom Jelšo v njihovem programu zaposlitvene rehabilitacije. Trenutno nam je v dnevnem centru v pomoč eden od uporabnikov Zavoda Jelše.

V letu 2020 smo zaposleni pri svojem delu opažali, da postajajo otroci in mladostniki zelo nesamostojni ter brez samoiniciativnosti. Brez spodbude so težko opravljali šolsko delo, prav tako pa so potrebovali precej vzpodbude pri vključevanju v aktivnosti dnevnega centra. Manjkala jim je tudi vztrajnost. Pri veliki večini, ki so v preteklosti več prihajali v dnevni center, v času epidemije pa občasno na pogovore, je bilo opaziti ravnodušnost, brezbrižnost in ne zainteresiranost za večino stvari okoli njih. Opazili smo tudi povečano uporabo digitalnih naprav, predvsem mobilnih telefonov. Pri določenih otrocih uporaba meji že na odvisnost. Nenazadnje je bilo opaziti tudi slabšo fizično kondicijo otrok.

Glede na dejstvo, da se je vedno več uporabnikov, ki so bili v mesecih normalnega delovanja centra večkrat tedensko prisotni (v času brez epidemije in omejitev), obračalo na nas, kdaj bomo zopet normalno odprti, da so izražali željo po ponovnem druženju tako z drugimi uporabniki kot z zaposlenimi, da so izražali stisko zaradi socialne izolacije, kaže na močno vsidranost delovanja programa dnevnega centra v lokalnem prostoru. Epidemija pa je tudi pokazala kako pomembne so take vrste programov, ki poleg drugega nudijo tudi **brezplačno učno pomoč.** Izkazalo se je namreč, da veliko mladih in tudi staršev ne zna ali ne zmore slediti vsem zahtevam in specifikam šolanja na daljavo, kar še povečuje stisko tako otrok kot staršev, posledično pa zadeve v veliki meri rezultirajo tudi v slabših družinskih odnosih.

Program Komuna "Skupnost Žarek"

V začetku leta 2020 smo s programom ponovno vstopili v **7 letno obdobje po uspešnem razpisu** s strani Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Prejeli smo **1 zaposlenega strokovnega delavca več** za delo v programu. Tega smo res veseli, saj nam je omogočalo bolj kvalitetno delo z uporabniki in več prisotnosti predvsem v delu sprejemnega centra programa in tudi v komuni. Tako nas je bilo v letu 2020 zaposlenih: vodja programa, 2 strokovna delavca/ki ter laična delavec/ka s VI. stopnjo izobrazbe.

Skupno je bilo v program vključenih **343 uporabnikov ter 90 anonimnih**, z njimi in zanje je bilo opravljenih 10.120,67 ur dela.

Vsebinski sklop Komuna "Skupnost Žarek"

V okviru sklopa smo delali s **126 uporabniki, od tega je bilo 17 uporabnikov komune**, vključenih v bivanjski program, ostali uporabniki so bili svojci uporabnikov komune in bivši zasvojeni.

Poleg naštetih je bilo vključenih še **14 anonimnih uporabnikov**, ki so potrebovali samo informiranje glede programa in ostalih vprašanj, niso pa se vključili bolj kontinuirano v program.

Program je **verificiran in dolgoročno naravnan**, zato smo tudi v letu 2020, z uporabniki komune zasledovali zastavljene cilje socialne rehabilitacije zasvojenih. Cilj programa komune je pridobitev trajne abstinence in utrditev življenjskih veščin. Program je pozitivno, življenjsko in aktivacijsko naravnan – predelovanje odvisniških vedenjskih vzorcev, odpravljanje posledic zasvojenosti; pridobitev novih vedenjskih vzorcev in utrjevanje le teh; učenje vzpostavljanja zdravih odnosov, komunikacije in drugih veščin potrebnih za samostojno življenje. Rehabilitacija traja 2 leti.
Namen, pravila in cilji so opredeljeni v Pravilniku programa komune in so se tudi v tem letu postopno dosegali. Cilji programa so dogovorjeni z Inštitutom RS za socialno varstvo in so skupni vsem visokopražnim programom: konstruktivno preživljanje prostega časa, varna in dobra socialna mreža, sprejetje problematike in uvid v problem, konstruktivno reševanje konfliktov, spremenjen odnos do zdravja in skrb za lastno zdravje, zastavljanje in uresničevanje ciljev, ureditev statusa, pridobivanje novih spretnosti in znanj, pridobitev delovnih navad, izboljšanje in ureditev odnosov v družini, vztrajanje v programu, spoprijemanje z morebitnimi spodrsljaji in kompenzacijami. K tem ciljem je usmerjena vsa naša dejavnost od organizacije življenja, do vseh oblik tako individualnega kot skupinskega dela in usmerjanja.
V letu 2020 je bilo v komuno vključenih 17 uporabnikov. Povprečna zasedenost prenočitvenih kapacitet skozi celotno leto 2020 je bila, skupaj z rezervacijami 115,88%. Vsi uporabniki so bili moškega spola.
Vsekakor je **leto 2020 zaznamovala epidemija**, zaradi katere uporabniki niso mogli urejati vsega, kar bi sicer lahko, manj pa je bilo predvsem stikov s svojci ter drugih aktivnosti, ki so povezane z gibanjem. Kljub temu so uporabniki zrelo znali sprejeti tudi čas ukrepov in omejitev, poskušali smo ustvariti dobro vzdušje v skupini in storiti vse, kar se je dalo.
Uporabniki so imeli zdravstvene težave, ki smo jih sproti reševali s pomočjo pristojnih specialistov. Izstopajoče so bile težave z zobovjem, kar nekaj je bilo tudi psihičnih težav, pet uporabnikov je redno jemalo psihiatrična zdravila. Nekateri so imeli finančne težave, 1 uporabniku smo pomagali, da je začel s postopkom osebnega stečaja. Nekaj uporabnikov je imelo tudi nerešene sodne zadeve, tako smo imeli kar nekaj zaslišanj, narokov in obravnav na sodiščih z njimi, pridobili smo tudi pomoč odvetnikov v okviru brezplačne pravne pomoči, pomagali smo jim reševati zadeve z zagovorništvom.
V tem letu sta bili **5 uporabnikov vključenih v izobraževanje za pridobitev poklica**, eden od njih je v tem mesecu tudi pridobil izobrazbo – za mizarja. Uporabniki so imeli težave predvsem z vztrajnostjo, iskrenostjo, niso vsi imeli želje po večji osebnostni spremembi. Poskušali smo jih vsekakor motivirati v tej smeri. Sicer so se uporabniki učili boljšega medsebojnega sodelovanja, vzpostavljanja odnosov, iskrenosti, odgovornosti in samostojnosti. Vsekakor so vsi okrepili samospoštovanje, abstinenco in z njo povezano boljše fizično in psihično počutje.
Večji del uporabnikov je imelo šibko socialno mrežo in več neurejenih odnosov, povečini družinskih in tudi družinski člani niso imeli pravega uvida v problem zasvojenosti.

Poleg dela z uporabniki komune, smo delali tudi **z njihovimi svojci**, da bi tako bolj učinkovito pripomogli k utrditvi vedenjskih sprememb. Z njimi smo delali v tem letu predvsem individualno, saj zaradi epidemije nismo mogli imeli obiskov v skupnosti v času epidemije. Nekaj je bilo tudi skupinskega dela.

V letu 2020 smo delali tudi z **nekdanjimi zasvojenimi** – **abstinenti**. Letos nam je epidemija onemogočila več skupinskih srečanj, kar so zelo pogrešali. Smo jih pa poskušali zajeti v individualne obravnave ter v delo na daljavo, preko družbenih omrežij. Motivirali smo jih pri vzdrževanju abstinence, jih spodbujali pri soočanju s problemi in graditvi pozitivne samopodobe in utrjevanju moči.

V sklopu programa komune smo tako opravili 628,83 ur skupinskega dela, 624 izvajanj z 46 uporabniki; 1085,17 ur svetovalnega dela, 1959 izvajanj, z 90 uporabniki. V okviru komune je bilo opravljenih še veliko drugih oblik dela, organiziranih delovnih dejavnosti 1900,67 ur, 722 izvajanj, 446,67 ur organiziranih izvajanj športno rekreativnih dejavnosti, 96,67 ur ustvarjalnih dejavnosti,

207,33 ur sodelovanja z lokalno skupnostjo (zdravnik, šola, sodišča..), 212 izvajanj, 108,50 ur družinskih srečanj, 125 izvajanj z vključenimi 83 uporabniki. Opravili smo še kar nekaj drugih postopkov dela, kot so hitri test, individualni načrt in evalvacije, nabava prehrane in materiala z uporabniki…

Vsebinski sklop Sprejemnega centra je v letu 2020 deloval kot pretekla leta na Jesenicah, Cesta maršala Tita 78, na Bledu in v Radovljici. Ciljni uporabniki tega programa so: zasvojeni, ki so zaznali svojo odvisnost kot problematično in svojci, ki imajo v družini problem z odvisnostjo od drog/alkohola.
Glavni namen sprejemnega centra je: nuditi možnost informiranja in svetovanja zasvojenim in njihovim svojcem, motiviranje za odločitve (vključitev v programe socialne rehabilitacije), razreševanje težav za bolj kvaliteten način življenja, za izboljšanje družinskih odnosov. Individualno in skupinsko delo je namenjeno tistim, ki so v težavah zaradi lastnih težav z zasvojenostjo, oz. so posredno vključeni v zasvojenost družinskega člana. Tako dobijo možnost in priložnost da o svojih težavah spregovorijo in dobijo osnovne informacije o možnih oblikah pomoči, v usmerjanju k aktivnem reševanju svoje problematike in spremembi načina življenja in delovanja.
Skupno je bilo v sprejemni center vključenih **217 uporabnikov ter 76 anonimnih** (tistih, ki so se vključili enkrat ali parkrat na pogovor, informiranje, motiviranje).
Opravljenih je bilo 710,33 ur individualnega dela, 1142 izvajanj s 190 uporabniki, 67,50 ur družinskih srečanj, 76 izvajanj z 81 uporabniki in 175,67 ur skupinskega dela.
V okviru sprejemnega centra redno tedensko po 2 uri ali več **delujejo 3 skupine za svojce/starše** na Jesenicah, na Bledu in Radovljici. Skupine nudijo oporo in izmenjavo izkušenj svojcem, ki so na poti reševanja problematike zasvojenosti. Skupine so vodene in usmerjene s strani strokovne delavke. Z zasvojenimi smo delali predvsem individualno.
Vsekakor je bilo predvsem skupinsko delo onemogočeno res kar konkreten čas zaradi epidemije, to smo skušali reševati z delom na daljavo in z individualnim načinom dela v drugem valu, da smo vsaj malo ublažili stiske, ki so jih doživljali. Smo pa res pogrešali več osebnega stika, ki bi ga ti uporabniki resnično potrebovali.

V okviru programa komune je delovalo **30 prostovoljcev,** skupno so opravili **1537 ur prostovoljnega dela.** V času epidemije nismo vključevali prostovoljcev v delo v skupnosti, zato je ur tega dela manj.

Podatki za občino Jesenice:
Med vsemi uporabniki komune skupnost Žarek je bilo vključenih, skupaj z anonimnimi uporabniki 433 uporabnikov, od tega 177 iz Zgornje Gorenjske, kar pomeni 40,88 % od vseh. V okviru programa komune smo torej obravnavali 56 uporabnikov iz občine Jesenice, 12,93 % od vseh uporabnikov.

2.5 DRUŠTVO DIABETIKOV JESENICE

Delo v času od proglasitve ukrepov zaradi epidemije to je od marca 2020 je potekalo sicer okrnjeno, vendar smo se kljub temu trudili in izvedli zastavljene cilje 60 -70%.

V našem programu imamo predvsem:
- ozaveščanje javnosti z dejavniki tveganja za sladkorno bolezen,
- usmerjanje in spodbujanje za bolj zdrav način življenja (zdrava prehrana in pomen fizične aktivnosti)
- meritve KS, holesterola in RR z namenom zgodnjega odkrivanje obolenja (pri višje zmerjenih parametrih napotitev k osebnemu zdravniku)
- druženje članov - diabetiki se običajno, vsaj na začetku sprejemanja bolezni, čutijo stigmatizirani, zato je še toliko bolj pomembno druženje in medsebojna izmenjava izkušenj…..

V svojem programu imamo zato vključene izobraževalne vsebine ter fizične aktivnosti, s katerimi želimo izboljšati kvaliteto življenja in še posebej lažje obvladovanje sladkorne bolezni. Delujemo že 36. leto in sicer v sklopu Zveze društev diabetikov Slovenije.

Ukrepi zaradi epidemije
V zadnjem letu smo bili sicer primorani nekoliko zmanjšati naše aktivnosti. Smo pa ostali tudi v tem času povezani z našimi člani preko telefonskih pogovorov ter e-mailov. Nagovarjali smo jih tudi preko revije Sladkorna bolezen in brž, ko je bilo možno, izpostavili zopet osebne kontakte in nekaterim pomagali tudi v fizični obliki.
Nekaterim starejšim članom - s slabšim socialnim statusom smo ob koncu leta 2020 namenili tudi skromno finančno pomoč v obliki bona. Jih na ta način skupaj z iskrenimi željami razveselili in jim omogočili nakup kakega priboljška.
V letu 2020 smo opravili 2285 prostovoljnih ur.
V času zmanjševanja ukrepov, smo z organizacijo aktivnosti nadaljevali po planiranem programu z upoštevanjem navodil NIJZ-ja.

V nadaljevanju našega delovanja želimo:
- pospeševati že ustaljene izobraževalne in gibalno - športne aktivnosti ….
- izvajanje aktivnosti za vključevanje čim večjega števila članov v planirane programe….
- spodbujanje včlanjevanja v društvo – predvsem bi radi pritegnili mlajše diabetike, ki bi bili pripravljeni aktivno sodelovati pri pripravi, organizaciji in izvedbi programa in še posebej pomagati pri uvajanju novih možnosti in priložnosti za delo s člani…
- izboljševati sodelovanje z društvi v občini in v širšem prostoru…,
- izboljšati sodelovanje z občinami s katerimi sodelujemo (člani so iz 7 občin),
- spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja.

2.6 VARSTVENO DELOVNI CENTER JESENICE (ENOTA CUDV RADOVLJICA)

Center za usposabljanje, delo in varstvo Radovljica skrbi za osebe z zmernimi, težjimi in težkimi motnjami v duševnem in telesnem razvoju v vseh starostnih obdobjih. Storitve se izvajajo na osmih lokacijah – v centralni stavbi, petih bivalnih enotah in dveh varstveno – delovnih centrih.
Varstveno – delovni center Jesenice je ena izmed zunanjih enot CUDV Radovljice. Obiskuje ga 48 odraslih uporabnikov z motnjo v duševnem razvoju. 40 jih dnevno prihaja od doma, 8 jih živi v bivalni enoti na Jesenicah. Storitve izvajamo na osnovi načrtovanega programa in individualnih programov. V lanskem letu smo programe po zastavljenem načrtu izvajali do meseca marca, preostali del leta pa je bila izvedba programa prilagojena sprejetim ukrepom povezanimi z epidemijo. Enota je bila zaprta skupno približno 5 mesecev (od 16.3.- 29.5. in od 26.10. – 31.12.). V tem času smo uporabnikom in njihovim svojcem zagotavljali oddaljeno podporo in nujno varstvo. Za uporabnike bivalne enote smo storitev VDC izvajali na njihovem domu.
Oddaljeno podporo smo izvajali preko telefonskih in video klicev. Uporabnikom, staršem in skrbnikom smo nudili podporo, svetovanje in jih usmerjali v aktivnosti. Z njimi smo komunicirali redno tedensko, pri rizičnih pa še pogosteje. Tako smo spremljali psihosocialno delovanje družin. Enkrat tedensko smo pripravili »izzive« na kanalu YouTube (različne sprostitvene, ustvarjalne, zabavne aktivnosti in aktivnosti za ohranjanje delovnih spretnosti in navad). Uporabnikom, ki nimajo IKT opreme, smo izzive poslali po pošti. Enkrat tedensko smo objavljali njihove odzive na izzive in različne video vsebine. Tako so nekateri lahko vsaj preko elektronskih medijev spremljali drug drugega. Za večino uporabnikov smo v decembru izvedli kratek obisk na domu, kjer smo neposredno poskušali zaznati domačo situacijo.

Epidemija je povzročila posledice pri uporabnikih, starših in zaposlenih:
- pri uporabnikih se je izkazalo, da so osamitev, izguba vsakdanje rutine ter zmanjšani socialni in fizični kontakti z drugimi povzročali psihične stiske: dolgočasje, osamljenost, frustracijo, strah, jezo in občutek izoliranosti od socialne mreže, ki je bila že prej zelo šibka;
- pri uporabnikih s psihiatričnimi težavami je bilo vidno poslabšanje mentalnega zdravja, težave v razpoloženju in čustvovanju, depresija, apatičnost, neaktivnost…;

- starši so bili predvsem v drugem valu epidemije v velikih stiskah – veliko staršev je že ostarelih, pa tudi sicer pri mlajših starših je celodnevna skrb za otroka z motnjo zelo zahtevna. Starši so bili psihično in fizično preobremenjeni (predvsem pri težje gibalno oviranih uporabnikih in uporabnikih s psihiatričnimi težavami);
- v številnih družinah je bilo oteženo tudi izvajanje oddaljene podpore, ker niso opremljeni z IKT tehnologijo ali nimajo znanj in veščin za upravljanje z moderno tehnologijo (nizek ekonomski status številnih družin, veliko ostarelih staršev…);
- zelo velike posledice so bile na zaposlitvenem programu. Zaposlitve v okolju (čiščenje blokov, urejanje okolice in delo v gostinstvu), ki so našim uporabnikom dajale občutek pomembnosti in odraslosti in so desetletja gradile podobo našega dela v skupnosti, so bile prekinjene. Najbrž jih bomo težko ponovno vzpostavili, saj so bila podjetja kljub zadovoljstvu z našim delom primorana poiskati privatne izvajalce;
- prekiniti smo morali tudi načrtovano usposabljanje novih uporabnikov za delo v običajnem okolju v okviru projektov;
- prekinjeno je bilo izvajanje prakse za učence OŠPP Poldeta Stražišarja, ki so potencialni kandidati za vključitev v VDC;

Povečana je bila obremenitev zaposlenih z dodatnimi zadolžitvami, spremembami delovnih urnikov, spremembami v vsebini in lokaciji dela – delali so na različnih lokacijah, upoštevanju zaščitnih ukrepov.

Težave v času prilagojenega izvajanja storitve:
- težko je v celoti izvajati vse storitve in upoštevati vse zaščitne ukrepe;
- zaznali smo sistemsko šibkost pri urejanju položaja oseb z motnjo v duševnem razvoju in njihovih družin;
- vzdrževanje enotnih skupin (mehurčkov);
- potrebnega je več kadra za organizacijo dela znotraj mehurčkov;
- težko je hkrati zagotavljati zaščito uporabnikov, hkrati pa ohranjati njihove pravice, možnosti izbire, jih opolnomočiti;
- veliko je nestabilnosti; stalno spreminjanje navodil, protokolov, organizacije dela, kar pri uporabnikih povzroča nemir, negotovost;
- uporabniki so še vedno izolirani znotraj svojega mehurčka; številni imajo edino socialno mrežo znotraj VDC-ja in jim je še ta onemogočena;
- onemogočene so aktivnosti, ki jih izvajajo zunanji izvajalci; notranje aktivnosti pa zaradi ukrepov lahko izvajamo v omejenem obsegu;
- v zaposlitvenem programu nam podjetja zaradi lastnih kriz dostavljajo manj dela, v zunanjem okolju smo izgubili delo. To pri uporabnikih z višjimi sposobnostmi povzroča nemir, pomanjkanje samopotrditve in posledično tudi nižje nagrade, kar nekaterim z nižjim ekonomskim statusom veliko pomeni. Za optimalno izvajanje zaposlitvenega programa bi potrebovali vsaj še dva poslovna partnerja, za katera bi opravljali enostavna dela;
- zelo opazno je, da imajo uporabniki moteno strukturo dneva, opustili so rutine;
- viden je upad telesnega in psihičnega funkcioniranja (upad telesne kondicije, delovne kondicije, zmožnosti komuniciranja in vzpostavljanja kontaktov, čustvovanja in drugih funkcij).

Ker gre za zelo ranljivo skupino je storitve potrebno nadomeščati tudi v času epidemije. Predlogi v primeru nadaljevanja epidemije:
- finančni viri za zagotovitev IKT tehnologije finančno ogroženim družinam;
- razvoj oblik pomoči na domu, oddaljene podpore, socialne podpore;
- vloga podpornih mrež je ključnega pomena;
- izboljšanje kadrovskih virov (psiholog, socialni delavec, terapevti…);
- dostop zaposlenim v bivalno okolje težje gibalno oviranim uporabnikom;
- vzpostavitev delovanja strokovnih centrov…

2.7 ZDRAVSTVENI DOM JESENICE – ZDRAVSTVENO VZGOJNI CENTER

Zdravstveno vzgojni center Jesenice (ZVC) je s sistematičnimi in ciljanimi aktivnostmi in ukrepi z namenom ohranjanja in krepitve telesnega in duševnega zdravja splošne populacije temelj preventive v Zdravstvenem domu Jesenice. Dejavnosti, ki jih izvajamo, so umeščene od rojstva do pozne starosti: priprava na porod in starševstvo, vzgoja za zdravje predšolskih, šolskih otrok in mladine, temeljne delavnice za zdrav življenjski slog oz. programi svetovanja za zdravje za odrasle, poglobljene delavnice zdravo hujšanje in gibam se, psihoedukativne delavnice za spoprijemanje z depresijo, stresom in tesnobo, individualna svetovanja in sodelovanje v lokalni skupnosti ter promocija zdravja za delovne organizacije. Z lanskim letom smo v naše delo umestili tudi zobozdravstveno vzgojo za predšolske, šolske otroke in mladino. Programi svetovanja za zdravje so namenjeni splošni populaciji, s posameznimi dejavniki tveganja in ljudem z višjim tveganjem za nastanek kroničnih nenalezljivih bolezni (KNB). Koordiniramo tudi program SVIT in se vključujemo v promocijo programa ZORA in DORA s tesnim sodelovanjem Zveze slovenskih društev za boj proti raku.
12. marca 2020 je bila v Sloveniji razglašena epidemija zaradi novega korona virusa. Po direktivi Ministrstva za zdravje RS je bilo z odredbo ustavljeno oz. zamrznjeno preventivno delovanje vseh služb v zdravstvu, kader iz teh dejavnosti pa je bil prerazporejen na delovna mesta povezana s COVIDOM-19 (vstopne točke, domovi za starejše, kasneje cepljenje). Zaradi ukrepov za preprečevanje okužbe s COVIDOM-19 in zaradi nemotenega delovanje COVID vstopnih točk (odvzemi brisov, organizacija in koordiniranje testiranj, na Jesenicah tudi vključevanje v nujno medicinsko pomoč) s prerazporejenim kadrom, se same dejavnosti, tudi v času sproščanja (preklic epidemije) skozi leto niso polno izvajale. Leto je tako minilo z močno okrnjenim preventivnim delovanjem.
Pozitivna stran, ki ga je epidemija prinesla, je spoznavanje in izvajanje dela na daljavo. Tako smo pripravo na porod in starševstvo (materinska šola) v celoti pričeli izvajati na daljavo in to je tudi edina dejavnost, ki je bila dobro obiskana s strani nosečnic in njihovih partnerjev skozi vso leto, zaželena in neprekinjena, kljub odredbi ministrstva. Delo se je v času prepovedi izvajalo s strani diplomirane babice od doma. Prav tako smo se, takoj ko je bilo mogoče, vključili v vrtce in šole, v času sproščanja osebno, v času prepovedi - na daljavo. Oblikovali smo delavnico: KORONA stop, kjer smo otroke in mladino ozaveščali o pravilnem izvajanju splošnih higienskih ukrepov. Preko ZOOMa smo posredovali tudi posnetke programirane zdravstvene vzgoje, v času vrhunca epidemije (november, december) smo se osredotočili predvsem na stres in pandemično izgorelost otrok in mladostnikov. Posneli smo tudi nekaj delavnic za splošno populacijo (npr. preventiva raka na dojki) in bili na razpolago v spletnih klepetalnicah.
Skozi vse leto smo nudili tudi telefonsko psihološko podporo s strani univ. dipl. psihologinje ZVC Jesenice, individualna psihološka srečanja pa izvajali takoj, ko je bilo to dovoljeno.
Svoje aktivnosti na daljavo smo skoraj v celoti prenesli na družabno omrežje FB, stran ZVC Jesenice, kjer se je v lanskem letu nabralo preko 50 objav, do konca leta 2020 pa smo pridobili preko 1000 sledilcev.
Tesno sodelujemo tudi z lokalnimi mediji, kjer smo sodelovali s 14 prispevki (oddaje, članki), vezane na preprečevanje bolezni, ohranjevanja in krepitve zdravja.
Poudariti je potrebno, da se je delo na daljavo v lanskem letu skoraj v celoti izvajalo OD DOMA, torej v prostem času in poznih večernih urah zaposlenih ZVC Jesenice.

Leto 2021 je zaradi nadaljevanja epidemije še polno negotovosti, preventiva ostaja delno zamrznjena oz. sistematizacija kadra za potrebe covida19 v času epidemije, nespremenjena.
Cilji in želje ostajajo velike:

- ponovna vzpostavitev polnega in rednega delovanja ZVC;
- novi programi za vključevanje v lokalno skupnost (prebolevniki COVID-19, šola za zdravo starševstvo – program za socialno šibke starše, družinska obravnava debelosti);
- preoblikovanje iz ZVC v Center za krepitev zdravja- plan 2022;
- gradnja oz. prenova novih prostorov za ZVC/CKZ Jesenice.

Veseli nas, da zaznavamo potrebo po naših aktivnostih in ponovnem delovanju preventivnih dejavnosti z vseh strani: tako na predšolskem kot na šolskem področju, s strani odrasle populacije in lokalne skupnosti.

2.8 OSNOVNA ŠOLA PREŽIHOVEGA VORANCA JESENICE

V šolskem letu 2020/21 šolo trenutno obiskuje 627 učencev, ki so razporejeni v 28 oddelkov. V 7. razredu so 4 oddelki, v ostalih razredih so po trije oddelki. Bodočih prvošolcev je vpisanih 57, kar pomeni, da bomo lahko oblikovali tri oddelke.

Našo šolo obiskuje veliko otrok, ki prihajajo iz šibkejšega socialno ekonomskega okolja, zato jim nudimo več oblik podpore in pomoči. V projekt Botrstvo sta vključena 2 učenca, Petka za nasmeh prispeva sredstva za šolske stroške dvema učencema, Občina Jesenice delno subvencionira letovanje v Pineti (v organizaciji ZDPM Jesenice), MiK Celje je 4 učencem omogočil letovanje na Debelem Rtiču. Šolski sklad prispeva na vlogo staršev pokritje stroškov šol v naravi in šolskih potrebščin. Subvencionirano prehrano ima 420 učencev (67%), od tega malico in kosilo 165 učencev (26%), samo malico pa 265 učencev (42%).

Trenutno je všolanih 143 učencev s tujim državljanstvom, prihajajo pa iz BiH (89), Hrvaške (2), Kitajske (1), Kosova (32), Severne Makedonije (11), Romunije (1) in Srbije (7). V tem šolskem letu ima status tujca prvo leto 28 učencev, status tujca drugo leto pa 22. Največ jih je iz BiH, nato Kosova in Severne Makedonije.
Učenci s statusom tujca se vključujejo v pouk dodatnih ur slovenščine za tujce. Učence tujce z učnimi težavami vključujemo v dopolnilni pouk, individualno in skupinsko učno pomoč, pomoči so deležni tudi v podaljšanem bivanju. Učenci s statusom tujca prvo leto so lahko neocenjeni iz posameznih predmetov in napredujejo v naslednji razred, v drugem letu statusa pa se pri pouku izvajajo določene prilagoditve, ocenjeni so pri vseh predmetih. Največ težav z vključevanjem v novo šolsko okolje imajo starejši fantje, ki prihajajo iz držav, kjer je šolski sistem manj urejen, znanje pa jim ne predstavlja vrednote. V šoli si prizadevamo, da osnovnošolsko obveznost (9 let šolanja) zaključijo vsaj v 7. razredu in se nato lahko vključijo v nižje poklicno izobraževanje ali pa v šolo za odrasle na LU.
Soočamo se s težavami pri sporazumevanju z albansko govorečimi starši. Pri tem nam je v veliko pomoč prevajalka, ki je na šoli na voljo vsak ponedeljek. V ostalih dneh je dosegljiva po telefonu. Prevajalko zagotavlja LU Jesenice. LU Jesenice je organizirala tečaj slovenščine za tujce, kamor se vključujejo priseljenci po lastni iniciativi.

Trenutno imamo v šoli 43 otrok, ki so z odločbo usmerjeni v izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. Dodatno strokovno pomoč izvajajo različni profili: specialni pedagog, socialni pedagog, pedagog, logoped, tiflopedagog. Specialni pedagogi, socialni pedagogi in logoped prihajajo iz mobilne službe OŠ Poldeta Stražišarja Jesenice. Tiflopedagoško obravnavo zagotavlja Center IRIS.

Opažamo povečano potrebo po sodelovanju s CSD Jesenice pri obravnavi primerov zanemarjanja otrok in nasilja v družini. Pandemija COVID-19 je težave še poglobila, veliko staršev se sooča z vzgojno nemočjo. Po koncu pouka na daljavo v februarju 2021 smo zaznali povečano število otrok s čustvenimi in vedenjskimi težavami. Trenutno imamo na šoli dve mobilni socialni pedagoginji, ki ju zagotavlja OŠ Poldeta Stražišarja, ki tem otrokom nudita pomoč. V povezavi s tem se je povečala potreba po sodelovanju s Centrom za duševno zdravje otrok in mladostnikov. Vedno več otrok bi potrebovalo obravnavo kliničnega psihologa in pedopsihiatra.

V letošnjem šolskem letu nadaljujemo s projektom Zdrava šola. V okviru tega projekta smo načrtovali veliko dejavnosti, na primer: gibanje med poukom, varuhi okolja (skupina učencev, ki skrbi za urejenost šolske okolice), skrb za kakovost odnosov med zaposlenimi, prostovoljstvo (starejši učenci pomagajo mlajšim), teden športa, teden otroka, mesec glasnega branja, solidarnostne akcije (npr.

zbiranje plastičnih zamaškov, od leta 2014 je pred šolo postavljen tudi zabojnik Tekstilko), medgeneracijsko sodelovanje itd. V okviru medgeneracijskega sodelovanja so učenci v podaljšanem bivanju izdelali novoletne voščilnice za oskrbovance doma upokojencev Franceta Bergelja Jesenice. Žal je zaradi pandemije kar nekaj dejavnosti odpadlo.

Zaradi posledic, ki jih bo pustila pandemija na psihičnem in fizičnem zdravju naših učencev, bo še naprej potrebno tesno sodelovanje z osnovnim zdravstvom Gorenjske. Le-to za učence izvaja predavanja in delavnice (na primer Zdrave navade, Gibanje za zdravje, bolezni današnjega časa, Odraščanje, Spolna vzgoja itd.), sistematske zdravstvene preglede, cepljenja in zobozdravstveno preventivo.

V času pouka na daljavo smo ugotovili, da veliko naših učencev doma nima ustreznih tehničnih pogojev za delo na daljavo; nimajo računalnikov, nekateri nimajo dostopa do interneta. Veliko staršev svojim otrokom ni zmoglo na ustrezen način pomagati pri šolskem delu.
Opažamo, da je mnogim učencem ob vrnitvi k pouku v šoli upadla motivacija za učenje, bolj so nemirni, težje ostanejo zbrani. Zaznali smo kar nekaj otrok, ki so v času pouka na daljavo razvili odvisniško vedenje pri rabi tehnologije.
V času pouka na daljavo smo izvedli anketo za starše in učence. Analiza rezultatov je pokazala, da je bila za večino staršev otrok od 6. do 9. razreda šola na daljavo zelo obremenjujoča, niso se počutili usposobljene za nudenje pomoči. Soočali so se slabšo motivacijo svojih otrok za učenje. Starejši učenci so pogrešali več razlage in druženje z vrstniki. Starši učencev do 5. razreda so v večini navajali, da so z delom za šolo obremenjeni, a da ga zmorejo opraviti sami znotraj družine. Navajali so slabšo učno motivacijo otrok.

2.9 OSNOVNA ŠOLA POLDETA STRAŽIŠARJA

Pregled in osvetlitev socialnovarstvene dejavnosti in programov:

- šola z NIS in PPVI, DSP v šolah in vrtcih;
- ob začetku šolskega leta vključenih 54 učencev (L, Z, Te, T, več motenj), več staršev naših bivših učencev, vse več otrok s hudimi zdravstvenimi težavami in težkimi motnjami (sladkorna bolezen, otrok, po presaditvi srca, hranjenje po stomi, GO, avtizem);
- vse več otrok z več motnjami, 24 učencev ima poleg motnje v duševnem razvoju še druge motnje (ČVM, ADHD, govorno-jezikovne motnje);
- vse več otrok s ČVM, psihiatrična terapija, avtizem: 8 odločb ČVM, 2 v postopku pridobivanja, 2 odločbi logopeda;
- trend naraščanja OPP:
  2014: vključenih 39 učencev NIS in PPVI, 140 ur DSP;
  2020/21: 54 učencev NIS in PPVI, 435 ur DSP.
- Upad vpisa in prešolanja učencev v času epidemije (posledica šolanja na daljavo oz. navodil MIZŠ o napredovanju učencev). V prihodnosti pričakujemo ponovno povečan vpis učencev, z večjimi primanjkljaji na področju vedenja in čustvovanja.

- 2014 – 37 zaposlenih
- 2021 – 56 zaposlenih

- obravnavani na CSD: 13/39 učencev iz NIS;
- obravnavani v ZD – psiholog ali pedopsihiater: 12/37 učencev NIS;
- velik problem predstavlja odsotnost pedopsihiatra na Jesenicah in dolgo čakalne dobe v Kranju
- zelo dobro sodelovanje s Policijo zaradi mladoletnih prestopnikov.
- Izvedli smo dva medinstitucionalna tima strokovnjakov, ki delamo z otroki in mladoletniki s ČVM. Sodelujejo: OŠ P. Stražišarja Jesenice, CSD, Policija, Zavod za šolstvo, Reševalna postaja Jesenice, Dispanzer za mentalno zdravje, Otroški in šolski dispanzer Jesenice; naslednji bo izveden predvidoma jeseni 2021.

- Sodelovanje s pristojnim CSD na podlagi njihovega zaprosila oz. obravnave na področju ogroženosti otrok, zaupanja v vzgojo varstvo in vzgojo, določitve stikov in preživnine, področje varstva mladostnikov.
- V šolskem letu 2020/21 smo prejeli 5 zaprosil za poročilo od pristojnega CSD (lani 2) : 4 na področju suma ogroženosti otrok, 1 zaradi postopka zaupanja v vzgojo in varstvo, določitve stikov in preživnine, s CSD redno sodelujemo pri izmenjavi informacij o naših učencih. Podali smo eno pisno pobudo za obravnavo in sodelovali na 2 MDT-jih.

Prehrana (DOLGOTRAJNIH NEPLAČNIKOV NI):
Šolsko leto 2021/21
- brezplačna malica – 12 NIS (32% učencev na NIS), 4 PPVI
- brezplačno kosilo – 19 NIS (51% učencev na NIS) 3 PPVI

Prostovoljstvo: LUJ (1 upokojena učiteljice, 1 študentka SRP, 1 strok. delavka projekta SIMS, vključenih 8 učencev + pomoč v oddelkih, ko je to potrebno. Prekinjeno zaradi epidemije.
Izvajamo tudi dodatno učno pomoč učencem – 8 učencem
Prevajalka: vsak četrtek
- Omogočamo ŠVN, tabore, letovanje vsem, ki želijo – ZDPM, Rotary
- Interesne dejavnosti na šoli in izven pouka (sofinanciranje Sožitje, ZDPM, Zavod za šport…)
- Vključevanje v nevladne organizacije, društva…
- Vključevanje v lokalno skupnost
- Izvajanje tehniških dni NIS9 v lokalnih podjetjih (ustavljeno zaradi epidemije).

Težave, novi pojavi in trendi, stiske občanov, s katerimi se srečujemo:
- struktura populacije staršev učencev;
- neznanje in hkrati nezmožnost skrbi za osnovne življenjske aktivnosti;
- starši z L, Z motnjo v duševnem razvoju, psihiatrične težave, brezposelnost, zasvojenosti;
- priseljenci: kulturna in socialna prikrajšanost, neznanje jezika, manjša zmožnost pomoči otroku, slabo znajdene v okolju, ni motivacije za aktivnejše vključevanje v okolje, izobraževanje;
- ponavljajoča problematika motenj iz roda v rod in poglabljanje težav, številčne družine;
- večinoma nizka stopnja izobrazbe;
- še vedno otroci z motnjami predolgo ostajajo v rednih šolah, zato se na osnovne motnje nacepijo sekundarne (čustvene, vedenjske, psihosomatske, psihiatrične… motnje);
- družine, ki so se preselile v SLO, ker v matičnih državah ni ustrezne pomoči (3 družine);
- vedno bolj kompleksne motnje v razvoju;
- vključenost v šolo – varstvo otrok in zaščita, zmanjšanje vedenjskih težav, vključevanje v lokalno skupnost (aktivno državljanstvo);
- posledice šolanja na daljavo; večini učencev starši niso zmogli pomagati in jih ustrezno spodbujati, pomanjkljivo znanje, neutrjeno, večje socialne stiske, slabši odnosi.
- Glede na to, da se je število ur dodatne strokovne pomoči, ki jo izvajamo na večinskih šolah in vrtcih močno povečalo se sprašujemo po vzrokih. Gre za poglabljanje težav, povečevanje stisk učencev in družin, morda celo zniževanje standardov znanja na večinskih šolah z namenom napredovanja učencev v višje razrede?

Predlogi, rešitve…
- pomoč na domu: pomoč in podpora staršem pri opravljanju vsakdanjih aktivnosti, pri načrtovanju porabe denarja, planiranju opravil, vzgojnem in zdravstvenem vodenju otrok, zdravstveno svetovanje pri načrtovanju rojstev otrok;
- »spremljana, vodena stanovanja«, vodena pomoč, usmerjena;
- Razvojna ambulanta z razširjeno dejavnostjo;
- sofinanciranje zaposlitve delavnega terapevta na OŠ PS;
- podpora pri ustanovitvi strokovnega centra za osebe s posebnimi potrebami;
- socialna podjetja, mentorstvo, spodbude delodajalcem;

- podpora programom NPI Srednje šole Jesenice?!;
- vzpostavitev koordinacijskega strokovnega tima za otroke s posebnimi potrebami (pediater, razvojna ambulanta, vrtec, OŠPP);
- baza podatkov oseb s posebnimi potrebami…

2.10 VRTEC JESENICE

V Vrtec Jesenice je vključenih 680 otrok. V letu 2020 je bilo 33 otrok podlagi odločbe o usmeritvi, zapisnika multidisciplinarnega tima ali individualnega načrta pomoči družini usmerjenih v program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, pet otrok pa je bilo vključenih v prilagojeni program. Tekom trenutnega šolskega leta 2021/2022 se je število otrok s posebnimi potrebami v Vrtcu Jesenice še povečalo, tako da je sedaj vključenih 39 otrok s posebnimi potrebami, od tega jih je šest vključenih v prilagojeni program.
Poleg teh otrok, ki jim pomoč nudijo izvajalke dodatne strokovne pomoči, pa strokovne delavke zaznavajo še precej otrok, ki imajo težave na različnih področjih. Izmed teh prednjačijo težave na področju govora in jezika, predvsem težave z izgovorjavo, tvorjenjem povedi, komunikacijo. 15 otrok ima v vrtcu dodatno strokovno pomoč logopeda, nekaj pa jih obiskuje logopeda v zdravstvenem domu. Realne potrebe po dodatni strokovni pomoči logopeda so precej večje, kot jih v vrtcu trenutno lahko zagotavljamo. Klub ponovljenim razpisom za prosto delovno mesto nam logopeda ni uspelo zaposliti. Trenutno otrokom v vrtcu logopedsko pomoč zagotavlja logopedinja iz OŠ Polde Stražišar.
V zadnjih letih se poleg porasta otrok s posebnimi potrebami povečuje tudi potreba po spremljevalcih za nekatere od teh otrok. V letu 2020 so imeli 4 otroci v vrtcu spremljevalca. Pri vedno več otrocih opažamo poteze motnje avtističnega spektra, ki so kasneje večinoma tudi diagnosticirane.
V času zaprtja vrtca zaradi epidemije je dodatna strokovna pomoč za otroke s posebnimi potrebami potekala na daljavo. Sodelovanje izvajalk DSP in staršev je bilo dobro, napredek otrok pa v večini primerov presenetljivo večji od pričakovanega. Po drugi strani pa se je pri otrocih, ki imajo težave, a še niso vključeni v dodatno strokovno pomoč, izkazalo, da jim odsotnost iz vrtca ni koristila. Odsotnost se je poznala pri njihovem napredku, ki je bil v večini primerov manjši od pričakovanega.
Po ponovnem odprtju vrtca so se pojavljale težave zaradi dela v mehurčkih, otroci iz različnih oddelkov se niso smeli združevati, kar je s seboj prineslo tudi manj sočasnosti vzgojiteljice in pomočnice v oddelkih, dodatno težavo pri delu pa so povzročale bolniške odsotnosti strokovnih delavk.
Strokovne delavke opažajo vse več težav na področju vzgoje. Sodobni stili vzgoje se kažejo predvsem v več zaščitniškega ravnanja s strani staršev, tudi tisto, kar bi otroci že zmogli, delajo namesto njih, ne postavljajo jim meja, otroci so doma redko deležni prepovedi ali zahteve. Veliko otrok je manj samostojnih, kot bi pričakovali za njihovo kronološko starost, težko ali sploh ne sledijo navodilom v skupini, imajo težave z usvajanjem dnevne rutine v vrtcu, kar se posledično odraža na njihovem vedenju, ki je lahko tudi kljubovalno, burno reagirajo na prepovedi, pričakujejo, da bodo strokovne delavke vse počele namesto njih. Nekaj je staršev, ki so resnično vzgojno nemočni in imajo težave že s samo organizacijo vsakodnevnih opravil in obveznosti ter opravljanjem gospodinjskih del. Pomoč na domu bi bila dobrodošla v več družinah in pogosteje, kot jo lahko zagotavlja Center za socialno delo, vendar se zavedamo, da so tam kadrovsko omejeni. Odkar obstaja Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov, je dobrodošla tudi pomoč tam zaposlene socialne delavke, ki družine občasno obišče na domu. Največ težav opažamo v družinah, kjer so poleg šibkejših vzgojnih kompetenc staršev prisotne še bolezni ali druge težave staršev.
V Vrtec Jesenice se vsako leto vključuje precej otrok tujcev, ki ob vstopu v vrtec še ne razumejo jezika, nekateri nimajo usvojenega še niti materinega jezika. Strokovne delavke opažajo, da počasneje in s težavami usvajajo slovenski jezik, kar jih posledično ovira pri komunikaciji in razumevanju dogajanja ter navodil v skupini. Tudi otroci drugih narodnosti, katerih starši so že dlje časa v Sloveniji, torej niso tujci, vstopajo v vrtec brez znanja slovenskega jezika in tudi ti otroci se soočajo s podobnimi težavami. Tudi znanje slovenskega jezika staršev drugih narodnosti, ki so že več let v Sloveniji, je slabo in njihovo razumevanje podanih informacij pomanjkljivo. Največje težave so tu

z albansko govorečimi gospemi, ki ne razumejo nobenega drugega jezika. V primerih, ko želimo albansko govorečim staršem sporočiti pomembne informacije v zvezi z njihovimi otroki, se moramo obrniti na prevajalko, gospo Resnijo Redžepi, ki nam pri tem vedno nesebično priskoči na pomoč.
Predvsem pri starejših otrocih, pri katerih se več pozornosti daje pripravam na bodoče šolsko delo, strokovne delavke opažajo, da ima vse več otrok težave z grafomotoriko. Njihove risbe so za njihovo starost skromne, težko sledijo linijam, težave imajo z barvanjem, …
Vse več otrok težko usmerja in vzdržuje pozornost, hitro menjajo dejavnosti, težko se osredotočajo, težko sledijo pripovedi in kompleksnejšim navodilom, nekateri so nemirni, nekateri se zasanjajo, ''odklopijo''.
Nekaj težav je opaziti tudi na področju motorike. Strokovne delavke poročajo, da so otroci v današnjem času manj spretni, kot so bili nekoč, in da so manj vzdržljivi, hitreje se utrudijo, imajo slabše ravnotežje.
Sodoben način življenja z dostopnostjo elektronskih naprav, spleta, risank in na drugi strani bolj permisivna vzgoja so dejavniki, ki vplivajo na porast opisanih težav pri otrocih.
V Vrtcu Jesenice se soočamo tudi s posledicami nasilja v družini, surovega ravnanja staršev z otroci in zanemarjanja otrok. Pri teh otrocih se lahko pojavijo težave na področju vedenja in čustvovanja, ne pa vedno. Žal nimamo podatkov, koliko je takih primerov v resnici, zagotovo vemo takrat, ko dobimo zaprosilo za poročilo s strani Centra za socialno delo ali policije ali v primeru, ko se nam zaupa starš ali otrok. V letu 2020 smo prejeli pet zaprosil za poročilo in sodelovanje na multidisciplinarnih timih v zvezi s sumom na nasilje v družini in eno zaprosilo za poročilo s strani policije.
Center za socialno delo sodeluje z vrtcem tudi v primerih suma ogroženosti otrokovega razvoja ali v procesu zbiranja podatkov v postopkih zaupanja otrok v varstvo in vzgojo. V letu 2020 smo prejeli štiri zaprosila za poročila v zvezi s sumom o ogroženosti otrok, eno poročilo smo Centru za socialno delo posredovali iz vrtca. Od Centra za socialno delo smo prejeli še dve zaprosili za poročili v postopkih zaupanja otrok v varstvo in vzgojo.

2.11 VZGON DRUŠTVO ZA PSIHOLOŠKO RAVNOVESJE, KVALITETNE ODNOSE, USPEŠNO VZGOJO IN USTVARJALNOST

Skozi celotno leto 2020 smo večkrat tedensko izvajali psihološko svetovanje in psihoterapijo. Izvedli smo 214,5 ur neposrednega svetovalnega dela z 72 uporabniki, kar pomeni preko 250 svetovanj. Glede na situacijo je bila sama izvedba zelo fleksibilna (telefonski pogovor, smsi, e-pošta, ...), zato vsega dela niti nimamo zvedenega. V času ukrepov v zvezi z korona virusom smo pogovore v živo nadomestili z pogovori na daljavo (v glavnem so bili to telefonski pogovori, srečanja preko Skype, zooma ter svetovanja preko e-pošte).
Glede na stanje je bil program za mnoge nepogrešljiv, saj je bilo v tem času zaslediti porast težav v duševnem zdravju. Največ težav je bilo z anksioznostjo, paničnimi napadi, starši so se soočali z vzgojnimi dilemami, med mladimi pa je bilo zaslediti porast apatije in depresivnih stanj. Med uporabniki je bilo veliko stisk pogojenih tudi z delovnim okoljem (možnost izgube služb), kar se je v družinskem okolju zrcalilo predvsem z vedno večjo odtujenostjo, zlorabo substanc, prekomerno uporabo IKT. Na tej točki so bili brezplačni pogovori ključnega pomena, v primerih, ko je šlo za akutno stanje, ki je presegalo naše kompetence, pa smo uporabnike napotili po strokovno pomoč znotraj zdravstvenih institucij. Pri delu z uporabniki je bila ključnega pomena hitra obravnava, ki temelji na normalizaciji čustev in doživljanj ter strokovni podpori, ki je usmerjena k iskanju rešitev glede na nastalo situacijo. Pogosto je bila ključnega pomena že osredotočenost na sprejemanje situacije in čustev, ki jih v obdobju negotovosti uporabniki doživljajo. Veliko je bilo tudi vzgojnega svetovanja, starši so bili ob spremenjeni situaciji negotovi in nemočni, izgubljali so stik z otroki in mladostniki (mladi se niso želeli pogovarjati, so se odmikali, veliko je bilo agresivnih izpadov, apatije do šolskega dela, samopoškodovanja …). Med mlajšimi otroci je bilo zaslediti veliko težav povezanih s psihofizičnimi težavami (močenje postelje, uhajanje urina, težave s spanjem, razdražljivost). Starši so preko sodelovanja z nami pridobili konkretne informacije in napotke, skupaj smo spremljali stanje doma in iskali rešitve. Sodelovali smo tudi s šolo in drugimi organizacijami. Omenjene stiske so bile v

veliki večini povezane tudi z zaprtjem šol, omejenim vključevanjem v določene programe, kar je vplivalo, da so se stiske v družinah še povečale.
Septembra smo izvajali delavnice za osebe z motnjo v duševnem razvoju v VDC-ju na Jesenicah in sicer na temo čustev, v VDC Radovljica pa smo nadaljevali z izvedbo delavnic Usmerjeni pogovori o odnosih. Uporabniki so bili srečanj zelo veseli, z izvajalko pa so se imeli možnost o svojih stiskah pogovoriti tudi individualno.
Pri delu z uporabniki z motnjo v duševnem razvoju in njihovimi svojci je bilo predvsem zaznati, da so ukrepi v zvezi z novim virusom bistveno vplivali na njihovo kvaliteto življenja in počutje. Prav tako je bilo zaznati veliko apatije, slabega počutja v smislu izgube volje, interes za določene dejavnosti pa se je v času karantene iz tedna v teden zmanjševal. Pri tem gre poudariti predvsem socialno izključenost invalidov ter tudi starejših oseb, ki so bili omejeni na družinsko okolje ali pa celo prepuščeni sami sebi.
Uporabnikom smo pomagali tudi v okviru projekta Viški hrane.
Poleg omenjenih aktivnosti pa smo nadaljevali z vodenjem Podporne skupine za starše v CUDV Radovljica, na Ljudski univerzi Jesenice smo vodili intervizijsko skupino, v Vzgojnem zavodu Planina pa smo izvedli strokovni seminar na temo vedenjskih in čustvenih težav mladih. V letu 2020 smo izvedli tudi 3 sklope izkustveno-edukativnih delavnic za starše in rejnike podprtih s strani MDDSZ.

2.12 REPUBLIKA SLOVENIJA, MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE, POLICIJSKA POSTAJA JESENICE

Policija pri svojem delu, pri obravnavi zadev s področja socialnega varstva oz. reševanja socialne problematike izvaja ukrepe v okviru svojih pooblastil, o zadevah na podlagi Pravilnika o sodelovanju organov ter o delovanju centrov za socialno delo, multidisciplinarnih timov in regijskih služb pri obravnavi nasilja v družini obvešča pristojne CSD-je.

Policisti PP Jesenice so tako v letu 2020 64-krat s poročilom obvestili CSD Jesenice o opravljenih intervencijah, med katerimi je bilo kar nekaj takih, kjer so bili v zadeve vpleteni otroci (otrok odšel od doma brez vednosti staršev, neurejene družinske razmere, otrok prisoten pri prepiru staršev, skrb za otroke v vinjenem stanju, težave pri vzgoji, nesoglasja zaradi vzgoje otrok, pretep med mladoletnimi vrstniki), zaradi prepirov med zakoncema v fazi ločitvenega postopka, nadalje v nekaj primerih zaradi psihičnih težav občanov ter poskusov samomora. Nekajkrat pa so obvestili CSD tudi v zvezi občanov, kateri so v danih situacijah ostali brez bivališča in so tako iskali prenočišča pri različnih znancih. V teh primerih je bila odzivnost CSD-ja vsakokrat ažurna in v kolikor je občan sprejel pomoč, mu jo je CSD tudi ustrezno nudila.

<u>Primerjava trenutnega stanja s primerjavo leta 2019 in 2020</u>

Policisti PP Jesenice so v letu 2019 obravnavali petnajst (15) zadev v zvezi kaznivega dejanja Nasilje v družini, od tega so na ODT poslali pet (5) zadev v obliki Poročila, ker je bilo v danih primerih ugotovljeno, da ne gre za kaznivo dejanje Nasilje v družini, za deset (10) zadev pa so na ODT podali kazenske ovadbe, od tega je bilo v štirih (4) primerih izrečena prepoved približevanja.

V letu 2020 so policisti PP Jesenice obravnavali petnajst (15) zadev v zvezi kaznivega dejanja Nasilje v družini, od tega so v dveh primerih dosjeje odstopili na krajevno pristojno policijsko postajo, v dveh primerih so na ODT poslali dosje v obliki Poročila, ker je bilo ugotovljeno, da ne gre za kaznivo dejanje Nasilje v družini, v enajstih (11) primerih pa so na ODT poslali kazenske ovadbe. V sedmih (7) primerih je bila izrečena prepoved približevanja.

Policisti so v zadevah s področja nasilja v družini v letu 2019 ukrepali v 45 primerih z izdajo plačilnega naloga, v letu 2020 so ukrepali v 65 primerih z izdajo plačilnega naloga.

V zavetišču za brezdomce v letu 2020 nismo zaznali problematike, trenutno sta dva občana brez dejanskega bivališča, vendar jima CSD že nudi vso potrebno pomoč.

2.13 OSNOVNA ŠOLA KOROŠKA BELA

Učencev na naši šoli je 459.

Subvencionirane malice**:** 241 učencev – 52,50% družin
Subvencionirana kosila: 98 otrok – 21,35% družin

Težave s plačilom je v tem obdobju težje oceniti, zaradi šolanja na daljavo: 1% (5 družin).

V šoli zagotavljamo učencem pomoč iz Šolskega in Ježkovega sklada.
Šolski sklad (sredstva se zbira s pomočjo raznih akcij- papirne, društva, prispevek donatorjev, dobrodelne akcije klubov,…)
Pomoč iz šolskega sklada je namenjena vsem učencem.
Ježkov sklad – pomoč je namenjena učencem, ki zaradi socialnega položaja ne zmorejo v celoti plačati prispevka šole v naravi in ostalih dejavnosti.
V preteklem letu smo nekaj učencem pomagali pri plačilu tabora ter pri plačilu nakupa delovnih zvezkov in šolskih potrebščin. Letos sta bila zaradi epidemije COVID izvedena le jesenska tabora.

Karitas Koroška Bela
S tajnico Karitasa smo v času Novega leta izvedli pošiljanje čestitk starejšim občanom v šolskem okolju. Čestitke so izdelali učenci prostovoljci in učenci podaljšanega bivanja. Pri pripravi seznama starejših za posredovanje čestitk nam je pomagala tajnica Župnijskega Karitasa Ga. Jolanda Komar.

ZDPM
V lanskem šolske letu smo pomagali iz zbranih sredstev ZDPM dvema otrokoma.

Občina
Občina je iz sredstev občine namenjenih za pomoč učencem pri letovanju pomagala trem učencem.
Občina zagotavlja del sredstev za eno izvajalko, ki preko programa Javnih del pomaga enemu učencu s posebnimi potrebami.

Pomoč strokovnih delavcev iz Centra obšolskih dejavnosti, ki v času epidemije COVID pri različnih aktivnostih v šoli (PB, JV, dežurstvo,..).

Ljudska univerza
Učence v okviru aktivnosti LUJ usmerjamo v pomoč naslednje aktivnosti:
- pomoč pri pripravi na pouk (usmerjamo otroke tujcev in druge, ki jim starši ne znajo pomagati);
- usmerjanje staršev tujcev v učenje slovenskega jezika;
- usmerjanje k vpisu v program za dokončanje osnovne šole;
- pomoč prevajalke za učence s Kosova.

Pomaga strokovna delavka Resnija Ređepi in sicer pri prevajanju, sodeluje z učitelji, dela s posameznimi učenci na šoli, pomaga družinam pri izpolnjevanju obrazcev,..

Pomoč multiplikatorke SIMS (projekt za medkulturno sobivanje) za tujce
V pomoč so letos vključeni trije otroci. Pri delu na daljavo je pomoč potekala prek zooma.

Pomoč države tujcem
Zagotovljena je pomoč v obliki ur slovenskega jezika za tri otroke s statusom. Ure slovenskega jezika financira Ministrstvo za šolstvo in šport.

V šolskem letu **20120/21** je v porastu število otrok, ki imajo pomoč v okviru **DSP** (**45** otrok) in **ISP 35** (Individualne in skupinske pomoči) oz. so še v postopku pridobitve pomoči.

V zadnjem obdobju v postopke za pridobitev dodatne strokovne pomoči usmerjamo več otrok s čustveno vedenjskimi motnjami.
Na področju učne pomoči šola izvaja pomoč v okviru rednega programa (dopolnilni pouk, učno pomoč pedagogov, šolske svetovalne službe, multiplikatorke za tujce iz srednje šole, jutranje varstvo, podaljšano bivanje) vzpodbujamo vrstniško učno pomoč, pomoč študentk na praksi, izvajalke Javnih del. Pripravljamo individualizirane načrte pomoči za učence z več težav na področju organizacije in načrtovanja učenja.

V začetnem delu ob nastopu COVID in izvajanju pouka na daljavo je šola ob zaznavi problema neustrezna opremljenost učencev z ustrezno tehnologijo zaznala problem, da so bili učenci brez računalnikov oz. ustreznih računalnikov za tovrstno delo. Šola je učencem priskočila na pomoč z lastno računalniško opremo in opremo donatorjev. Učencem in družinam smo zagotovili pomoč računalničarjev pri uporabi računalnikov in odpravljanju tehničnih težav.
Učitelji, izvajalci DSP so sproti obveščali razrednike, šolsko svetovalno služb, vodstvo o učencih, ki se niso aktivno vključevali v tovrstno šolsko delo z namenom motivacije učencev za sprotno učno aktivnost. Za doseganje kontinuirane učne aktivnosti je potekalo redno povezovanje s starši učencev po vseh komunikacijskih poteh.
Staršem, učencem smo pri delu na daljavo nudili svetovanje, usmerjanje in po potrebi konkretno pomoč. Posredovali smo povezave na uporabna izobraževanja, uporabne spletne vsebine, na spletne naslove za iskanje pomoči ob težavah.
Kompleksno pomoč pri integraciji potrebujejo tudi učenci tujci, ki so se v tem letu vključili v šolo. Več težav je pri vključevanju med šolskim letom v zaključne razrede. Letos je v določenem obdobju potekalo šolanje na daljavo. Učenje jezika je potekalo prek zooma. Družine jim niso znale ustrezno pomagati (jezikovna ovira).
Težave pri delu na daljavo smo zaznali tudi pri posameznih učencih s posebnimi potrebami, kjer je prišlo do nazadovanja oz. so bili pri delu preko zooma manj uspešni oz. ni bilo napredka. Nekaterim posameznim učencem s posebnimi potrebami pa je delo na daljavo ustrezalo. Izvajalke DSP – dodatne strokovne pomoči so izvajale ure preko zooma.

V začetku leta smo z zunanjim izvajalcem Andrejem Pešcem za učence izvedli tehnični dan na temo » Motivacije«.
Z istim predavateljem smo izvedli šolo za starše, ki je potekala preko aplikacije zoom.
V okviru šole za starše smo izvedli tri predavanja. Predavanja so bila časovno umeščena, glede na aktualne teme zaznane na področju funkcioniranja otrok in družin v praksi (Motivacija, Pomoč staršem pri usmerjanju otrok pri delu za šolo na daljavo, Kako krepiti otroke za soočenje z izzivi vrnitve v šolo).

Po vrnitvi v šolo smo zaznali težave na področju uporabe tehnologij (neupoštevanje spletnega bontona, pregledovanje neustreznih vsebin, neustrezna komunikacija,…). Pri reševanju le teh je potreben kompleksen timski pristop. Ob težavah smo se povezovali, glede na vrsto težav z Policijo, Safe.si. Ambulanto Logaut v Radovljici, starši. V šoli smo razrednikom priporočili tematsko oddelčno uro s tega področja. Tematsko uro bo izvedla šolska računalničarka, glede na zaznane težave.
Po vrnitvi v šolo smo se srečali s paleto težav povezanih z samostojnostjo in aktivnostjo pri delu na daljavo: urejenost zvezkov in zapiskov, slabša pozornost in koncentracija, pomankanje rutin, motnje prehranjevanja, samopoškodovanje (posamezni primeri), regres na področju socialnih veščin.
V organizacijskem smislu se kažejo težave pri delu v mehurčkih, veliko časa v istem prostoru, sicer ob lepem vremenu učitelji poskušajo čim več delati na prostem, problem odmori brez nadzora, nekateri učenci znajo biti drug z drugim le če je vse vodeno. Veliko je svetovanja na področju individualnega načrtovanja na učnem področju, na področju svetovanja pri razreševanju sporov.
Kaže se potreba po psihološki in pedopsihiatrični pomoči (premalo oz. ni kadra, predolge čakalne dobe, kadri v drugih občinah).

Pri reševanju različnih zaznanih težav glede na naravo težav sodelujemo z različnimi zunanjimi institucijami: **CSD, ZD, Policija, Zavod za zaposlovanje, Mladinsko in klimatsko zdravilišče Rakitna, Ljudska univerza, Zavod za šolstvo ,…**
Sodelovanje z navedenimi institucijami je tako preventivno, kot kurativno.

Veliko energije vlagamo v vzpostavljanje stika s starši in razvijanje sodelovalnega odnosa za reševanje težav.
V letošnjem letu smo se vključili v projekt Varno in spodbudno učno okolje, preko katerega krepimo čustveno pismenost, empatijo in spodbudno učno okolje.
V okviru interesne dejavnosti imamo poleg številnih dejavnosti tudi Prostovoljce, ki so letos že drugo leto izvedli izdelavo čestitk, za starejše v našem bivalnem okolju. Kot šola smo se pridružili različnim dobrodelnim akcijam z namenom mlade usmerjati k dobrodelnosti.

2.14 OBMOČNO ZDRUŽENJE RDEČEGA KRIŽA JESENICE

Socialna situacija, v kateri se je, zaradi pandemije, znašla marsikatera družina, je od nas zahtevala angažiranje tako na področju zagotavljanja večje količine prehranskih artiklov kot tudi pridobivanje dodatnega, predvsem mlajšega, števila prostovoljcev.

Pridobili smo 13 novih prostovoljcev, ki so bili pripravljeni pomagati pri pripravi in razvozu humanitarne pomoči po domovih uporabnikov, predvsem v spomladanskem valu.
Potrebe po razvozih so se pojavljale zaradi obolevanja svojcev (predvsem otrok), ki staršem dostavljajo našo pomoč, karanten, v katerih so se znašli posamezniki in zaustavitvijo javnega prevoza.
Glede na potrebe in razpoložljivost prostovoljcev se jih je aktivno vključilo šest.

Po občini Jesenice smo razvoze opravljali dnevno in sicer od dveh do deset prevozov, nekateri občani pa so po pomoč prihajali sami.
Župan nam je v uporabo odstopil avto, nekateri prostovoljci pa so prevoze raje opravljali z lastnim vozilom.
Aktivno smo sodelovali z Društvom upokojencev Jesenice in Javornik Koroška Bela, pri razvozu pa smo pomagali tudi Karitasu Koroška Bela.
O naši dejavnosti smo poveljniku civilne zaščite občine Jesenice redno oddajali dnevna poročila.

Pomoč smo nudili stalno prijavljenim prosilcem in tistim, ki so se na nas, oziroma na vzpostavljeno interventno številko, obračali zaradi socialne stiske, ki je nastala zaradi COVID situacije.

Zaloge v skladišču so bile zadostne, da smo uspeli zadostili vsem potrebam.
Uspeli smo pridobiti nekaj donatorjev: dve osnovni šoli, Center šolskih in obšolskih dejavnosti Trilobit, podjetje Kovinar z Jesenic, ki so nam podarili večjo količino prehranskih artiklov.

V obdobju najhujšega vala smo se z dvema restavracijama uspeli dogovoriti, da sta dnevno občanom zagotavljali po dva brezplačna obroka.

Po koncu spomladanskega vala pandemije smo nadaljevali z rednim razdeljevanjem pomoči, seveda ob upoštevanju strogih varnostnih ukrepov in v manjših skupinah.

Humanitarno pomoč je v letu 2020 prejemalo 1758 občanov občine Jesenice, kar predstavlja 89% vse razdeljene pomoči.

Zbirali in oddajali smo rabljena oblačila in obutev, igrače in nekatere manjše kose pohištva ter gospodinjske opreme.

Skladišče, ki ga urejamo zaposleni in prostovoljci, je bilo v času najhujšega vala pet mesecev zaprto za proste obiske, po potrebi (prošnje posameznikov, CSD, Bolnice Jesenice) pa smo posameznikom blago izdajali osebno.

V letu 2020 je pomoč v skladišču z rabljenimi oblačili in obutvijo iskalo 1500 oseb, kar tedensko znese do 35 obiskov. V skupnem številu smo v letu 2020 z rabljenimi oblačili in obutvijo pomagali 3000 krat.

2.15 DRUŠTVO UPOKOJENCEV JESENICE

V Društvu upokojencev Jesenice svojim članom omogočamo aktivno izrabo prostega časa z številnimi aktivnostmi (pohodništvo, ročna dela, rekreativne aktivnosti, predavanja ipd.). Starejšim, ki se vseh aktivnosti ne morejo udeleževati namenjamo še posebno pozornost. Vsebine posameznih programov se v bistvu medsebojno prepletajo, saj je v vseh primerih osnovni cilj povečati kvaliteto življenja svojih članov.

V letu 2020 so bile aktivnosti na področju izvajanja socialnih programov, zaradi epidemije s covidom19, precej drugačne, kot v preteklih letih. Soočali smo se s preventivnimi ukrepi zaščite pred okužbo in s tem omejitvami gibanja in obiskov, zlasti starejše populacije. Po drugi strani pa so bile potrebe, zaradi izolacije starejših na svojih domovih, bistveno večje. Zato je bilo naše delo, od meseca marca dalje, predvsem usmerjeno na preprečevanje osamljenosti starejših in zagotavljanju raznih oblik pomoči.

<u>OCENA TRENUTNEGA STANJA</u>

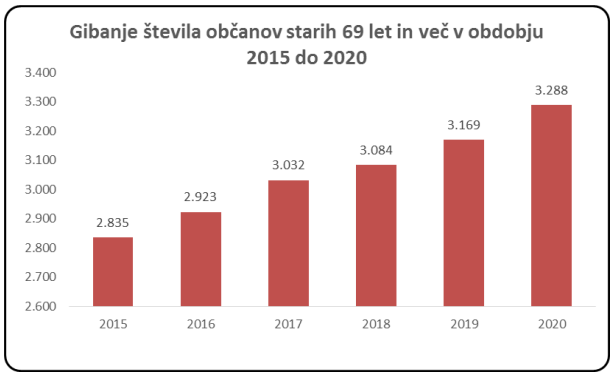

V letu 2020 je bilo v jeseniški občini 3.288 ali 15,8 občanov starih 69 let in več in se iz leta v leto povečuje.
Splošno znano je, da se v Sloveniji pospešeno nadaljuje trend staranja prebivalstva, čemur pridno sledi tudi naša občina. Projekcije predvidevajo, da bo do leta 2050 kar 25% populacije starejše od 65 let.

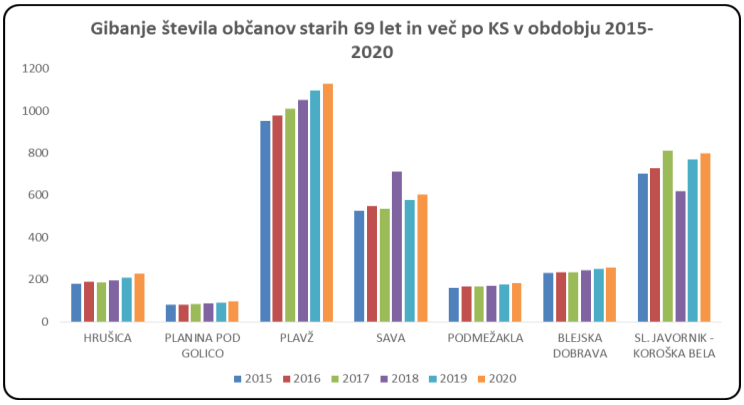

KRAJEVNA SKUPNOST	2015	2016	2017	2018	2019	2020
HRUŠICA	180	189	187	197	208	228
PLANINA POD GOLICO	82	81	84	87	92	96
PLAVŽ	953	977	1009	1052	1095	1127
SAVA	525	548	536	712	576	602
PODMEŽAKLA	161	167	169	172	177	182
BLEJSKA DOBRAVA	232	234	235	244	251	256
SL. JAVORNIK - KOROŠKA BELA	702	727	812	620	770	797
S K U P A J	**2835**	**2923**	**3032**	**3084**	**3169**	**3288**

Največ prebivalcev starih 69 let in več je v KS Plavž (1.127), sledi KS Javornik-Koroška bela (797) ter KS Sava (602). To je pomemben podatek, zlasti pri načrtovanju infrastrukture in terciarnega sektorja, ki bi moral biti prilagojen potrebam in zmožnostim starejših.

IZVAJANJE PROGRAMOV

Preventivna zdravstvena dejavnost skrbi predvsem za zdravstveno preventivo in prosveto. V tem kontekstu smo v sodelovanju z Društvom diabetikov Jesenice organizirali brezplačne meritve krvnega pritiska, holesterola in krvnega sladkorja, katerih se je udeležilo 42 naših članov.
Na področju zdravstvene prosvete smo planirali 3 predavanja. Uspelo nam je realizirati dve.

Socialno varstvo

Tudi na področju socialnega varstva nismo mogli, zaradi že znanih omejitev, izpeljati vseh planiranih aktivnosti, predvsem srečanja starejših ob mednarodnem dnevu starejših in tradicionalnih obiskov naših članov na njihovih domovih in v domovih starejših. Poslali smo jim le prijazno pismo in jim čestitali ob praznovanju dneva starejših.

Program »Starejši za starejše« se pri Društvo upokojencev Jesenice izvaja od leta 2007. Za razliko od prej naštetih dejavnosti, so v ta program vključene vse občanke in občani stari 69 let in več, ne glede na članstvo v DUJ. V program je vključenih preko 3.000 starejših iz naše občine.
Nosilke programa so prostovoljke, ki obiskujejo občane, stare 69 let in več.
Delo na programu je aktivno izvajalo 12 prostovoljk Društva upokojencev Jesenice, povprečna starost je 69,7 let. 3 prostovoljke zaradi starosti ne opravljajo več obiskov, so pa v pomoč pri drugih aktivnostih. V letu 2020 so skupaj opravile čez 1.100 prostovoljnih ur ali vsaka prostovoljka povprečno 70 do 80 ur.

Med obiski prostovoljke ugotavljajo kako starejši živijo in jim glede na potrebe organizirajo različne oblike pomoči. Osnovni namen je poiskati čim več ljudi v stiski in tiste, ki nočejo, ne morejo ali ne znajo poiskati pomoči, ki jo nudijo državne institucije.

Aktivnosti na področju izvajanja programa »Starejši za starejše« so bile v letu 2020, zaradi epidemije s covidom19, precej drugačne, kot v preteklih letih. Delo je bilo, od meseca marca dalje, predvsem usmerjeno na preprečevanje osamljenosti starejših. Prostovoljke so kontakte s starejšimi vzdrževale predvsem s telefonskimi pogovori, ki so jih opravile preko 300. Druge najbolj pogoste oblike pomoči, ki smo jih nudili starejšim, so bile še dostava prehranskih paketov (12) ali hrane iz trgovine (10), prevoz k zdravniku ali v trgovino, pri čemer smo se za rešitev problema tudi povezovali z drugimi institucijami (CSD, CZ, RKS, Karitas, Dom starejših, Občina). V 4 primerih pa smo starejše prepeljali k zdravniku na naročen pregled v drugo občino, ker ni deloval javni promet

Prostovoljke so v leto 2020 opravile **488 *o*biskov**. **357 ali 73,2% je bilo ponovnih obiskov**, **131 ali 26.8** občanov pa **so obiskale prvič**. Opravljenih je bilo **62 anketiranj.**

V obdobju od leta 2007, ko smo s programom pričeli, so prostovoljke opravile 9.576 obiskov starejših občanov, od tega 3.182 ali 33,2% prvič, 1.794 ali 18,6% anket ter 6.394 ali 66,8% ponovnih obiskov.

SPLOŠNE UGOTOVITVE OB IZVAJANJU PROGRAMOV

Zelo pomembno je dejstvo, da smo kljub epidemiji **vzdrževali stike s starejšimi** in osamljenimi Kot sem že omenila smo se v letu 2020 pri svojem delu v velikih primerih posluževali komunikacije na daljavo predvsem v cilju **zmanjševanja osamljenosti** pri starejših in s tem tudi preprečevanja nastanka depresivnega razpoloženja ali celo bolezenskega stanja.

Ugotavljamo, da se z obiskovanjem starejših, zlasti tistih, ki živijo sami, njihova kvaliteta življenja bistveno izboljša, manjši problemi s katerimi se srečujejo, se sproti rešujejo, velikokrat niti ne zahtevajo velike angažiranosti. Posledično pa se zmanjša pritisk na druge institucionalne ustanove.

Zanimiva je tudi ugotovitev, da so v teh kriznih časih- v obdobju preventivnih ukrepov zaradi covid-a 19, skrb za starejše v velikih primerih prevzeli otroci ali drugi svojci.

Prav v letošnjem letu se je tudi izkazalo, kako pomembna je bila uvedba brezplačnih prevozov za starejše s sistemom »Prorstofer«, kjer deluje kot prostovoljka tudi ena naša članica.

CILJI

Cilji morajo biti usmerjeni v izvajanje takih pogojev, ki bodo starejšim omogočali boljše in človeku dostojno življenje, predvsem:

- zagotavljanje ekonomske neodvisnosti- socialne varnosti,
- razvijanje raznih oblik pomoči, ki bodo omogočali, da starejši čim dlje ostanejo na svojem domu,
- spodbujanje k ustreznem urejanju stanovanjskih površin in dostopnosti do stanovanj,
- preprečevanje diskriminacije, nasilja in socialne izključenosti (starejših),
- spodbujanje družbene in politične participacije starejših- aktivno staranje, izobraževanje ipd.,
- zagotavljanje ustrezne infra strukture in bivalnega okolja, ki bo izboljšala mobilnost starejših,
- promocija staranja kot del življenjskega ciklusa in ne kot breme družbi- razvijanje medgeneracijskih aktivnosti,
- z ustrezno zakonodajo urediti status prostovoljcev-motiviranje prostovoljnega dela z nematerialnimi in drugimi oblikami stimulacije.

UKREPI

Na nivoju Društva upokojencev se bomo še naprej prizadevali za:

- nadaljevanje že ustaljenih oblik izvajanja socialnih,
- izvajanje rekreativno športnih in kulturnih aktivnosti s ciljem preprečevanja osamljenosti
- koordinirano in kontinuirano zagotavljanje humanitarne pomoči socialno šibkim prebivalcem
- spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja.

V širši družbeni skupnosti pa bi bilo potrebno ustvarjati pogoje, ki bodo omogočali starejšim vključevanje v razne oblike družabnega življenja, izobraževanja, športnih aktivnosti ipd. Nujno je zagotoviti tudi temelje za vzpostavitev ustreznih oblik pomoči starejšim pri opravljanju vsakodnevnih opravil (servisne dejavnost, socialno podjetje, zaposlovanje vitalnih upokojencev, ki obvladajo razne obrtne dejavnosti ipd.).

Ob zaključku je potrebno povedati, kar že nekaj let ponavljamo, da smo dosegli stopnjo, ko so možnosti in resursi prostovoljk Društva upokojencev izčrpani in je potrebno iskati ustrezne rešitve za nadaljevanje programa na profesionalni ravni. Saj v večini primerov potrebe starejših, kot so opravljanje vsakodnevnih opravil od priprave hrane, nakupi, čiščenja stanovanja, pomoči na vrtu ipd. presegajo poslanstvo, fizične in materialne možnosti prostovoljcev. Veliko teh problemov bi lahko v doglednem času rešili s sprejetjem Zakona o dolgotrajni oskrbi.

In pa seveda nameniti bo potrebno bistveno več pozornost prostovoljstvu in njegovi umeščenosti v družbo ter vzpostaviti mehanizme za večjo prepoznavnost prostovoljstva; spodbujati razvoj prostovoljstva, koordinaciji prostovoljcev ter priznavanju s prostovoljstvom pridobljenih kompetenc.

2.16 LJUDSKA UNIVERZA JESENICE

Na Ljudski univerzi Jesenice smo z aktivnostmi nadaljevali tudi v obdobju epidemije COVID-19. Udeležence smo morali primerno motivirati, da so sploh začeli razmišljali, da bi se udeležili aktivnosti on- line, poleg motivacije pa je bilo potrebno ogromno podpore in IKT veščin, da so na aktivnosti lahko prihajali. Kljub temu, da vseh ciljnih skupin nismo dosegli, saj niso imeli dodatne pomoči ob sebi, da bi se lahko udeležili aktivnosti (ljudje s posebnimi potrebami) ali pa niso bili ustrezno tehnično opremljeni. Neglede na to, menimo, da so bile naše aktivnosti tudi tekom epidemije COVID-19 dobro obiskane.

V času sproščanja ukrepov je potrebna reorganizacija načrtovanih aktivnosti, prilagoditve znotraj ukrepov, obisk pa je dober, saj ljudje želijo aktivnosti, ki se izvajajo v živo.

V okviru Večgeneracijskega centra Gorenjske vedno večjo potrebo beležimo na področju pomoči pri sporazumevanju z albansko in makedonsko govorečimi. Predvsem delo na daljavo v šolah, je poleg že utečenih dejavnosti prineslo tudi številne prevode učne snovi. Vedno več je potreb tudi po tečaju slovenskega jezika. Izziv izvedbe vidimo v organizaciji tečaja slovenskega jezika za angleško govoreče in albansko govoreče udeležence, ki tečaja ne morejo spremljati skupaj z udeleženci iz republik bivše Jugoslavije. Pri albansko govorečih je poseben izziv najti tudi izvajalca- učitelja, ki govori tako slovensko in albansko.

Na področju SOCIALNE AKTIVACIJE je bilo v času prvega vala epidemije COVID-19, program za kratek čas prekinjen s strani MDDSZ, opravljen je bil manjši obseg dela na daljavo. Kljub temu, da srečanja v živo niso bila mogoča. So udeleženke pridobile veščine za uporabo IKT tehnologije in bolj poglobljeno učenje slovenskega jezika saj so bile skupine manjše. Trenutno poteka 3. skupina socialne aktivacije, ki vključuje 14 udeleženk iz drugih kulturnih okolij s stalnim bivanjem/ državljanstvom RS. Dve skupini še bosta do leta 2022, ko se program zaključi.

Tudi na UNIVERZI ZA STAREJŠE aktivnosti potekajo normalno. Med obdobjem epidemije samo kreativnost (edina izmed 7 sekcij) ni potekala na daljavo.

Trenutno edini program, ki ga na LUJ izvajamo, kjer udeleženci pridobijo formalno izobrazbo je OŠ za odrasle. Med udeleženci je ogromno priseljencev in mladostnikov, ki se soočajo tudi z drugo socialno problematiko. V času epidemije je delo potekalo na daljavo, osipa pa ne beležimo.
Veliko dodano vrednost vidimo v prostovoljski dejavnosti. Ravno v času epidemije COVID-19 se je pokazalo kako močno ljudje zmorejo stopiti skupaj. V okviru akcije Šivanje zaščitnih mask je 21 prostovoljcev 1.700 ur šivalo zaščitne maske. Zašili so preko 6.000 mask. Prejelo jo je vsako gospodinjstvo v občini Jesenice.
Neglede na težko leto, ki je za nami smo mnenja, da nam je uspelo v omejenem obsegu nadaljevati z načrtovanimi aktivnostmi. Kljub vsemu pa smo pogrešali povezovanje z lokalnimi organizacijami.

3 PREGLED VIŠINE NAMENSKIH SREDSTEV V PRORAČUNU OBČINE JESENICE V OBDOBJU 2007 - 2021

V spodnji tabeli je podan pregled sredstev, ki jih je Občina Jesenice v proračunu namenila za področje zdravstva (področje proračunske porabe 17) in socialnega varstva (področje proračunske porabe 20) od leta 2007 do 2021.

Področje zdravstvenega varstva zajema programe na področju primarnega zdravstva in na področju lekarniške dejavnosti, preventivne programe zdravstvenega varstva in druge programe na področju zdravstva.
Področje socialnega varstva zajema programe na področju urejanja sistema socialnega varstva ter programe pomoči, ki so namenjeni varstvu naslednjih skupin prebivalstva: družin, starejših občanov in invalidov, najrevnejših slojev prebivalstva, telesno in duševno prizadetih oseb in zasvojenih oseb.

Leto	višina proračunskih sredstev področje socialnega varstva	višina proračunskih sredstev področje zdravstvenega varstva	skupaj (področji socialnega in zdravstvenega varstva)
2007	645.100,69 €	141.387,23 €	786.487,92 €
2008	717.371,68 €	131.821,19 €	849.192,87 €
2009	868.798,73 €	133.183,46 €	1.001.982,19 €
2010	1.036.307,73 €	111.180,09 €	1.147.487,82 €
2011	1.085.024,46 €	105.885,99 €	1.190.910,45 €
2012	1.244.063,11 €	154.982,31 €	1.399.045,42 €
2013	1.295.476,32 €	183.880,55 €	1.479.356,87 €
2014	1.374.298,04 €	205.316,99 €	1.579.615,03 €
2015	1.438.378,75 €	214.449,67 €	1.652.828,42 €
2016	1.498.821,34 €	227.255,52 €	1.726.076,86 €
2017	1.520.478,28 €	204.817,83 €	1.725.296,11 €
2018	1.549.389,82 €	208.913,10 €	1.758.302,92 €
2019	1.595.637,92 €	205.964,20 €	1.801.602,12 €
2020	1.660.045,87 €	257.835,75 €	1.917.881,62 €
2021	1.802.713,52 €	45.695,58 €	1.848.409,10 €
Indeks 2021/2007	279	32	235

Vir podatkov za leto 2007 do 2020 so zaključni računi za posamezno leto.
Vir podatkov za leto 2021 je predlog rebalansa proračuna za leto 2021 v drugi obravnavi.

Kot je razvidno iz zgornje tabele, na področju socialnega varstva v občinskem proračunu (področje proračunske porabe 20 Socialno varstvo) beležimo znatno povišanje porabe sredstev, kar lahko pripisujemo predvsem na novo določenim obveznostim, ki jih v skladu z zakonodajo izvajajo lokalne skupnosti, na novo oblikovanim javnim socialnovarstvenim programom ter povečanju števila upravičencev oz. uporabnikov na vseh področjih.
V zadnjem obdobju je v okviru področja socialnega varstva sicer zaznati rahel trend upadanja stroškov, ki se nanašajo na plačilo oz. doplačila storitve institucionalnega varstva, se pa hkrati znotraj tega področja povečuje trend naraščanja stroškov sofinanciranja (subvencioniranja) storitve pomoč družini na domu. Slednje kaže na to, da se s pomočjo na domu nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu ter se tako posamezniku omogoči, da lahko čim dlje ostane v domačem okolju, so pa nenazadnje tudi stroški, povezani z izvajanjem storitve pomoči na domu nižji od pokrivanja stroškov zavodskega varstva. Nižji so tudi stroški, povezani s storitvijo družinski pomočnik, in sicer zaradi dejstva, ker se le-ti v zadnjem obdobju vključujejo v t.i. storitev osebne asistence, ki se

pokriva iz proračuna Republike Slovenije. Je pa zaznati porast sredstev, ki se zagotavljajo za subvencioniranje najemnin, ki se zagotavlja oz. izvaja na podlagi Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev.
Zadnjo večjo spremembo na področju financiranja zdravstvenega varstva je povzročil Zakon o finančni razbremenitvi občin (ZFRO), Ur. list RS, št. 189/20, ki se je začel uporabljati s 1. 1. 2021. Z ZFRO je uvedeno neposredno plačilo prispevkov za zdravstveno zavarovanje za zavarovance po Zakonu o zdravstvenem zavarovanju s strani Republike Slovenije (pokrivanje stroškov obveznega zdravstvenega zavarovanja oseb brez zaposlitve oz. brez drugih virov dohodkov, ki imajo stalno bivališče v občini in za otroke do 18. leta starosti, ki se šolajo), prav tako pa je na Republiko Slovenijo prešla obveznost plačil opravljanja mrliških pregledov, obdukcij in tehnične pomoči v zvezi z obdukcijo.

Glavnino nalog, ki jih izvajamo na področju socialnega varstva, določata Zakon o socialnem varstvu in Zakon o lokalni samoupravi, ki nalagata skrb za socialno ogrožene, invalide in ostarele občane, poleg različnih zakonsko opredeljenih programov socialnega varstva (zavodsko varstvo, družinski pomočniki in pomoč na domu ter subvencioniranje najemnin), zagotavljamo pa še vrsto drugih programov, npr. pomoč brezdomcem, dodeljevanje občinskih socialnih pomoči po lokalnem Odloku o socialni pomoči v Občini Jesenice ter podporo verificiranim oz. javnim socialnovarstvenim programom, ki se izvajajo za območje več občin (Varna hiša, Materinski dom, Reintegracijski center, program Komune Žarek….) in seveda podporo izvajalcem različnih socialnovarstvenim programom in projektom, ki jih izvajajo društva in so sofinancirana preko vsakoletnega občinskega javnega razpisa.
Izvajalci socialno varstvenih storitev ter javnih pooblastil in javni zavodi, skupaj s humanitarnimi organizacijami in različnimi društvi (ne glede na to, da poročilo ne vključuje delo vseh društev s področja socialnega varstva) ter njihovimi prostovoljci, ki se pri svojem delu neposredno srečujejo z občani ter z reševanjem socialne in zdravstvene problematike prebivalcev občine Jesenice, so ključni pri reševanju stisk ranljivih skupin prebivalstva, kar se je še posebej izkazalo v letu 2020 oz. v času epidemije COVID-19 ter v času različnih preventivnih omejitev za preprečevanje širjenja novega koronavirusa. Nadaljnja podpora različnim programom ter hitro prilagajanje razmeram, kar so različne službe in nevladne organizacije tudi uspele zagotoviti, pa bo imela poseben pomen tudi v prihodnjem obdobju.

Datum: 1. 6. 2021
Številka: 122-17/2013-160

Pripravili:
Anita Bregar, CSDG, Enota Jesenice
Uroš Kopavnik, ZRSZ OE Kranj
Mojca Klement, ZRSZ, Urad za delo Jesenice
Dr. Karmen Arko, Dom upokojencev dr. Franceta Bergelja
Ivanka Berčan, Društvo za pomoč mladim v stiski Žarek
Primož Bezjak, Društvo za pomoč mladim v stiski Žarek
Sonja Ravnik, Društvo diabetikov Jesenice
Urša Emeršič, CUDV Radovljica, Enota VDC Jesenice
Ksenija Noč, ZD Jesenice, Zdravstveno vzgojni center
Alenka Robič, OŠ Prežihovega Voranca
Tanja Lužnik Klinar, OŠ Prežihovega Voranca
Aleksandra Valančič, OŠ Poldeta Stražišarja
Urška Mojstrovič, Vrtec Jesenice
Veronika Šuštar, Društvo Vzgon
Tina Šmid Zajc, Policijska postaja Jesenice
Bernarda Hribar, OŠ Koroška Bela

Rina Beravs Zor, OZ Rdečega križa
Ivanka Zupančič, Društvo upokojencev Jesenice
Katarina Bertoncelj, Ljudska univerza Jesenice
Aleksandra Potočnik, Občina Jesenice